

**ПУБЛІЧНИЙ ЗВІТ НАЧАЛЬНИКА ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ
ВІЙСЬКОВОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ ПРО РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ
ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
за 2025 рік**

I.	ВІДКРИТІСТЬ І ДОСТУПНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ВЛАДИ	2-7
	Інформаційна діяльність	2-3
	Взаємодія з громадським сектором	3-4
	Розгляд звернень громадян	4-6
	Організаційно-кадрові питання	6-7
II.	БЕЗПЕКА РЕГІОНУ ТА ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ НАСЕЛЕННЯ	7-9
III.	СПІВПРАЦЯ З ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	9-10
IV.	БЮДЖЕТНА СФЕРА	10-11
V.	ЕКОНОМІКА	11-15
	Промисловість	11-12
	Інвестиційна діяльність	12-13
	Зовнішньоекономічна діяльність	13-14
	Підтримка підприємництва	14-15
VI.	РИНОК ПРАЦІ	16-17
VII.	ВETERАНСЬКА ПОЛІТИКА	17-19
VIII.	СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА	19-23
	Соціальний захист населення та пенсійне забезпечення	19-21
	Соціальний захист внутрішньо переміщених осіб	21-22
	Соціальний захист дітей та багатодітних родин	22-23
	Попередження насильства в сім'ї	23
IX.	ОСВІТА	23-25
X.	ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я	25-27
XI.	МОЛОДЬ І СПОРТ	27-28
XII.	КУЛЬТУРА ТА НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ	28-29
XIII.	ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ, ЗВ'ЯЗОК ТА РОЗВИТОК СИСТЕМИ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ	29-31
XIV.	АГРАРНИЙ КОМПЛЕКС	31-32
XV.	ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНЕ ГОСПОДАРСТВО, ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ, ТРАНСПОРТ	32-33
XVI.	ДОРОЖНЯ ІНФРАСТРУКТУРА	33-34
XVII.	ЕКОЛОГІЯ ТА ПРИРОДНІ РЕСУРСИ	34-35
XVIII.	РУЙНУВАННЯ ТА ВІДНОВЛЕННЯ	35-39
	Об'єкти житлового фонду	35
	Об'єкти соціальної інфраструктури	35-36
	Об'єкти бізнесу	36
	Об'єкти сфери житлово-комунального господарства	37
	Державні кошти на відновлення	37-38
	Міжнародне співробітництво та міжнародна технічна допомога	38-39

I. ВІДКРИТІСТЬ І ДОСТУПНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ВЛАДИ

Інформаційна діяльність

Чернігівська обласна державна адміністрація (далі – обласна державна адміністрація) здійснює роботу з дотриманням, зокрема, принципів публічності та врахування громадської думки, підтримує та вдосконалює конструктивну співпрацю з іншими органами державної влади та місцевого самоврядування, медіа та громадськістю. У своїй діяльності забезпечує принцип відкритості.

У звітному періоді жодному медіа не було відмовлено в отриманні коментаря посадових осіб обласної державної адміністрації чи участі в організованих нею заходах (з урахуванням обмежень воєнного часу). Інформування про поточну ситуацію в області та діяльність обласної державної адміністрації здійснювалося шляхом наповнення офіційного вебсайту та сторінок у соціальних мережах, під час публічних заходів, у коментарях та інтерв'ю посадових осіб для регіональних, національних, а також міжнародних медіа (у тому числі під час включень до прямого ефіру).

Забезпечено регулярну роботу офіційного медіацентру Чернігівської обласної державної адміністрації як майданчика для ефективної комунікації з місцевими медіа та платформи для поширення достовірної інформації про актуальні питання відновлення, розвитку, життєдіяльності області, підтримку з боку іноземних партнерів, напрями державної та регіональної політики.

У 2025 році на базі медіацентру проведено 68 брифінгів за участю представників обласної державної адміністрації та її структурних підрозділів, інших державних органів, медиків, освітян, правоохоронців, енергетиків, представників інститутів громадянського суспільства, залучених експертів з різних галузей, іноземних посадовців та представників міжнародних організацій. Крім того, впродовж року проведено низку інформаційних заходів та кампаній з основними акцентами на:

- можливостях рекрутингу до різних підрозділів Сил безпеки та оборони України;

- наявних програмах підтримки ветеранів та членів їхніх сімей, сприяння адаптації ветеранів до цивільного життя;

- патріотичному вихованні, важливих віхах та знаменних подіях в історії України, спростуванню радянських і російських міфів;

- підвищенні обізнаності про актуальні загрози у кіберпросторі, ефективні методи захисту персональних даних та особистих фінансів;

- інформуванні в межах кампанії соціальних змін «Безбар'єрність – це коли можеш» про основні напрями створення доступного середовища, формуванні уявлення про безбар'єрність як нову суспільну норму;

- рекомендаціях щодо збереження та відновлення ментального здоров'я, напрямах реалізації Всеукраїнської програми ментального здоров'я «Ти як?»;

- розпізнаванні ворожої пропаганди та маніпуляцій, попередженні про спроби вербування українців російськими спецслужбами;

- реалізації ініціатив Уряду, зокрема «Зимова підтримка», «Скринінг 40+» та інших;

дбайливому ставленні до енергосистеми, ощадливому використанню електроенергії;

порадах щодо утеплення житла та збереження енергії;

наявних інструментах громадського контролю для протидії корупції;

інформуванні про спортивні змагання у рамках проєкту «Пліч-о-пліч. Всеукраїнські шкільні ліги»;

активностях до Всесвітнього дня прибирання «World Cleanup Day» в Україні;

інформуванні про новий етап Мультиіндикаторного кластерного обстеження домогосподарств.

Протягом 2025 року розміщено близько 200 білбордів та більше 300 сітілайтів зовнішньої реклами соціального характеру.

З метою підтримки друкованих медіа під час воєнного стану в межах Обласної програми сприяння розвитку інформаційного простору та публічних комунікацій на 2025–2026 роки із 17 редакціями локальних реформованих екскомунальних друкованих медіа укладено договори на загальну суму 190 тис. грн, що дозволило підтримати спроможність локальних видань у складних економічних умовах.

Редакціям надавалась методична, інформаційна, організаційна підтримка, зокрема, щодо залучення коштів донорів і грантодавців для подальшої діяльності медіа.

Забезпечено постійний моніторинг інформаційного простору та проактивне реагування на кризові події. Налагоджено оперативну кризову комунікацію за наслідками ворожих обстрілів та аварійних ситуацій в енергосистемі.

Обласна державна адміністрація готувала та якнайширше розповсюджувала повідомлення, спрямовані на консолідацію жителів області та деконструкцію наративів держави-агресора. Забезпечено комунікацію та співпрацю в цьому напрямі з Центром протидії дезінформації при РНБО України.

Взаємодія з громадським сектором

Обласна державна адміністрація взаємодіє з громадянським суспільством, використовуючи такі механізми, як консультації з громадськістю, участь у Громадській раді при Чернігівській обласній державній адміністрації та робочих групах, громадські експертизи і моніторинги, громадські слухання, інформаційні запити тощо.

У 2025 році оприлюднено 87 інформаційних повідомлень щодо проведення електронних консультацій з громадськістю, зокрема 42 проєкти розпоряджень начальника Чернігівської обласної військової адміністрації щодо проєктів обласних програм та змін до них, 44 проєкти звітів про виконання у 2024 році обласних програм, один проєкт орієнтовного плану проведення Чернігівською обласною державною адміністрацією консультацій з громадськістю на 2026 рік. Забезпечено організаційний та документальний супровід роботи Громадської ради при Чернігівській обласній державній адміністрації (відбулось 1 засідання Громадської ради та 2 засідання її президії, засідання за «круглим столом» «Стан РЛП «Ялівщина» станом на 01 січня 2025 року: збереження та перспективи

розвитку», виїзне розширене засідання комітету екології та санепідблагополуччя населення Громадської ради). За результатами проведеної роботи підготовлено та направлено три звернення Громадської ради до органів державної влади та РЛП «Ялівщина».

Інститутам громадянського суспільства надавалась інформаційна та організаційна підтримка з питань напрямів їх діяльності, взаємодії з органами державної влади. Надано сприяння громадському об'єднанню «Спілка ініціатив Чернігівщини» у проведенні 7 навчальних онлайн заходів для державних службовців, представників органів місцевого самоврядування та інститутів громадянського суспільства (вересень–грудень 2025 року). Надано сприяння громадській організації «Активне Суспільство України» у проведенні Форуму організацій громадянського суспільства та волонтерів «ЗУСТРІЧ» у м. Чернігові (26.09.2025) у межах проекту «Сильне громадянське суспільство України – рушій реформ і демократії» за підтримки Фонду «Аскольд і Дір», ІСАР Єднання. Надано сприяння громадському об'єднанню «Спілка ініціатив Чернігівщини» у проведенні обласного форуму інститутів громадянського суспільства «Відповідальні творити майбутнє» (12–13.12.2025), до якого долучилися близько 60 громадських активістів та представників територіальних громад області. Також надавалась інформаційна підтримка громадській організації «Асоціація регіональних засобів масової інформації», Чернігівській обласній організації Національної спілки журналістів, громадській організації «Активне Суспільство України», громадському об'єднанню «СІЧ», Чернігівській обласній організації «Народний Рух України» та громадським організаціям, які входять до складу Громадської ради при Чернігівській обласній державній адміністрації та Штабу волонтерів Чернігівської області.

Розгляд звернень громадян

Упродовж 2025 року спостерігалось зменшення кількості звернень громадян, що надійшли на адресу обласної державної адміністрації. Загалом отримано 5 097 звернень, що на 30 % менше, ніж у 2024 році.

Із загальної кількості звернень 4 982 були індивідуальними, 115 – колективними. З урахуванням колективних звернень до обласної державної адміністрації звернулися 11 245 громадян.

Найбільше звернень у звітному періоді надійшло від жителів міста Чернігова – 1 515 (30 %), Ніжинського району – 895 (17 %), Чернігівського району – 752 (15 %), Прилуцького району – 665 (13 %). Найменша кількість звернень зафіксована від мешканців Новгород-Сіверського району – 304 звернення (6 %).

Засобами електронного зв'язку надійшло 4 616 звернень, у тому числі 4 232 – через державну установу «Урядовий контактний центр», 210 – на електронну пошту обласної державної адміністрації, 174 – від інших установ та організацій.

Обласною державною адміністрацією особлива увага приділялася вирішенню проблем громадян, які потребують соціального захисту та підтримки, зокрема ветеранів війни та праці, осіб з інвалідністю, постраждалих внаслідок

Чорнобильської катастрофи, багатодітних сімей, самотніх матерів, внутрішньо переміщених осіб. Від зазначених категорій громадян упродовж 2025 року надійшло 1 566 звернень (у 2024 році – 2 164).

Упродовж звітного періоду надійшли 172 повторні звернення, що становить 3 % від загальної кількості (у 2024 році – 306 звернень, або 4%). За всіма повторними зверненнями проведено аналіз та надано заявникам обґрунтовані відповіді.

Також у 2025 році отримано 115 колективних звернень, що становить 2,3 % від загальної кількості (у 2024 році – 95, або 1,3 %). Найчастіше з колективними зверненнями зверталися мешканці міста Чернігова (51 звернення), Ніжинського району (31), Прилуцького району (29).

Найбільше звернень стосувалося питань комунального господарства – 1 944, або 38,1 % від загальної кількості. Найчастіше з цих питань зверталися мешканці міста Чернігова, Ніжинського та Прилуцького районів.

Другими за питомою вагою були питання соціального захисту населення – 1 091 звернення, або 21,4 % (у 2024 році – 3 041 звернення, або 41,6 %). Зменшення кількості звернень з цієї тематики пов'язане з передачею з 01.07.2025 функцій з адміністрування соціальних виплат від місцевих державних адміністрацій до Пенсійного фонду України. Найбільше таких звернень надійшло від жителів Ніжинського та Чернігівського районів і міста Чернігова.

На третьому місці за актуальністю питання охорони здоров'я – 317 звернень, або 6,2 % (у 2024 році – 4,5 %). Найбільша кількість звернень надійшла від мешканців Ніжинського, Прилуцького та Чернігівського районів.

Актуальними залишалися питання освіти, наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності – 274 звернення, або 5,4 % (у 2024 році – 175 звернень, або 2,4 %), що свідчить про сталий суспільний запит на підвищення якості освітніх послуг.

Значну частку становили звернення з питань культури та охорони культурної спадщини – 249 звернень, або 4,9 % (у 2024 році – 125 звернень, або 1,7 %), переважно щодо перейменування назв вулиць відповідно до законодавства про деколонізацію топонімії.

Питання цивільного захисту населення та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій порушувалися у 233 зверненнях (4,6 %) і стосувалися функціонування укриттів, пунктів незламності, відновлення пошкодженого житла та екологічної безпеки.

З питань діяльності органів місцевого самоврядування надійшло 134 звернення (2,6 %), з аграрної політики та земельних відносин – 131 (2,6 %).

Інші питання (14,2 %) стосувалися транспорту і зв'язку, дотримання законності та правопорядку, житлової політики, праці та заробітної плати, фінансової політики, сімейної та гендерної політики, обороноздатності та інших сфер.

Питання, порушені у 171 зверненні, вирішені позитивно, щодо інших надано роз'яснення або переслано за належністю відповідно до статті 7 Закону України «Про звернення громадян».

Упродовж 2025 року забезпечено роботу телефонної «гарячої лінії» голови Чернігівської обласної державної адміністрації. На неї звернулися 615 мешканців області. За 583 зверненнями надано консультації безпосередньо під час спілкування, 32 звернення потребували додаткового вивчення.

Для оперативного вирішення проблем проведено 22 особисті прийоми громадян керівництвом Чернігівської ОДА, під час яких (з урахуванням колективних звернень) звернулися 32 громадянина.

На офіційному вебсайті Чернігівської обласної військової адміністрації продовжила функціонувати тематична рубрика «Звернення громадян».

Організаційно-кадрові питання

Станом на 01.01.2026 штатна чисельність обласної та районних державних адміністрацій склала 1 193 одиниці, з них державних службовців – 1 033. Гранична чисельність обласної державної адміністрації – 617 одиниць, районних державних адміністрацій – 531.

У 2025 році за поданням начальника Чернігівської обласної військової адміністрації призначено двох голів районних державних адміністрацій, які набули статусу начальників районних військових адміністрацій, а також двох керівників структурних підрозділів обласної державної адміністрації зі статусом юридичної особи публічного права.

Забезпечено проведення 18 засідань Кадрової комісії з розгляду кандидатур для погодження призначення на керівні посади в місцевих державних адміністраціях Чернігівської області.

Начальником Чернігівської обласної військової адміністрації погоджено призначення першого заступника та двох заступників голів районних державних адміністрацій, 4 заступників керівників структурних підрозділів обласної державної адміністрації зі статусом юридичної особи публічного права, 14 керівників структурних підрозділів районних державних адміністрацій, а також звільнення першого заступника голови районної державної адміністрації та 5 заступників голів районних державних адміністрацій.

У період дії воєнного стану відповідно до частини п'ятої статті 10 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» передбачено спрощену процедуру вступу на посади державної служби без проведення конкурсного відбору.

Упродовж 2025 року на посади державної служби обласної та районних державних адміністрацій Чернігівської області призначено 181 особу, з них до обласної державної адміністрації – 87 осіб (категорії «Б» – 21, категорії «В» – 66), до районних державних адміністрацій – 94 особи (категорії «Б» – 20, категорії «В» – 74 осіб).

Звільнено протягом року 332 державних службовців (з обласної державної адміністрації – 83 (18 категорії «Б» та 65 категорії «В»), з районних державних адміністрацій – 249 (42 категорії «Б» та 207 категорії «В»)).

Упродовж 2025 року було опрацьовано подання щодо погодження призначення двох керівників територіальних органів міністерств, інших центральних органів виконавчої влади.

Здійснювався облік та контроль за дотриманням термінів дії контрактів з керівниками об'єктів спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Чернігівської області, що перебувають у сфері управління обласної державної адміністрації. У 2025 році укладено два контракти та 10 додаткових угод до контрактів.

У 2025 році підвищили кваліфікацію 4 758 державних службовців місцевих органів виконавчої влади. У тематиці навчань посилювався прикладний та безпековий компонент, з'явилася низка нових програм відповідно до потреб органів державної виконавчої влади: безпека особистості та ментальне здоров'я, державна ветеранська політика, доступна жестова мова для надання адміністративних послуг, ефективні комунікації, організація внутрішнього контролю та Soft skills тощо. Переважна частина навчань проведена дистанційно через систему ЗСХ.

Нагороджено за указами Президента України 76 жителів області (орденами – 20 осіб, медалями – 4, почесними званнями – 46 (у т.ч. «Мати-героїня» – 38)), відзнаками Президента України – 6 осіб («Золоте серце» – 1, «Майбутнє України» – 2; звання Герой України (померло) – 3); відзнаками Кабінету Міністрів України – 22 особи (Почесна грамота – 12; Подяка Прем'єр-міністра – 2; цінний подарунок – 8), Грамотою Верховної Ради України – 1 особу, Подякою Комітету Верховної Ради України з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування – 2 особи.

Забезпечено передачу 453 державних нагород України сім'ям загиблих військовослужбовців та цивільних мешканців області, нагороджених померло, зокрема 413 орденів, 28 медалей, 8 відзнак Президента України «За оборону України» та нагрудних знаків до них, а також 4 відзнаки Головнокомандувача Збройних Сил України «Комбатантський хрест» та «Золотий хрест».

До державних і професійних свят вручено 6 Почесних грамот обласної державної адміністрації та обласної ради, 278 Почесних грамот обласної державної адміністрації, 1 027 Подяк голови Чернігівської обласної державної адміністрації.

II. БЕЗПЕКА РЕГІОНУ ТА ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ НАСЕЛЕННЯ

Діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування області здійснювалася в умовах збройної агресії російської федерації проти України.

Протягом 2025 року ворог здійснив 11 347 обстрілів території області (24 150 приходів / прильотів). Внаслідок обстрілів прикордоння загинули 14 цивільних осіб, 83 цивільні особи отримали поранення.

Відповідно до чинного законодавства у 2025 році продовжено:

комендантську годину, особливий режим в'їзду і виїзду, обмеження свободи пересування громадян, руху транспортних засобів, перевірку документів у осіб, огляд речей, транспортних засобів;

заборону відвідування лісів населенням;

заборону навігації на всіх водних об'єктах області.

Для потреб Сил безпеки та оборони відповідно до обласних програм спрямовано близько ... млн грн (на обладнання та засоби для протидії ворожим

ударним дронам; матеріально-технічне забезпечення військових частин, у тому числі через надання субвенцій державному бюджету; матеріально-технічне забезпечення будівництва, утримання, охорони та нарощення військових інженерно-технічних та фортифікаційних споруд на території області, зокрема придбання обладнання, транспортних засобів; забезпечення технічними засобами охорони органів і підрозділів прикриття державного кордону в межах Чернігівської області тощо).

За кошти платформи UNITED24 придбано та передано військовим частинам засоби РЕБ і БПЛА на ... млн гривень.

Єдина державна система цивільного захисту у 2025 році функціонувала у режимі «Повна готовність». Фонд захисних споруд області налічував 2 458 об'єктів, з яких 592 – захисні споруди цивільного захисту, 20 – споруди подвійного призначення, 1 846 – найпростіші укриття. На їх утримання та приведення у готовність органами місцевого самоврядування і балансоутримувачами освоєно понад 108 млн гривень.

Фахівцями ДСНС спільно з органами державної влади та місцевого самоврядування у 2025 році проведено обстеження 2 045 захисних споруд, з яких 98 % визнано придатними для використання.

Здійснено розрахунок евакуації населення з 20-кілометрової зони від державного кордону з російською федерацією. Так, станом на 01.01.2025 евакуації підлягали 15 496 осіб, з них 1 824 дитини та 1 612 осіб з інвалідністю і пенсіонерів, які проживають самотійно. Протягом 2025 року було переміщено 1 463 особи, з них 295 дітей та 111 осіб з інвалідністю і пенсіонерів, які проживають самотійно. Для проведення заходів з евакуації з прикордонних населених пунктів були у готовності 66 автобусів (шкільні та приватні), які одночасно могли перевезти 1 769 осіб.

У 2025 році продовжилося проведення заходів з гуманітарного розмінування території області силами державних та сертифікованих неурядових операторів. Загалом обстежено понад 48 тис. га, розміновано понад 46 тис. га, виявлено та знешкоджено більше 95 тис. вибухонебезпечних предметів. Зокрема, у 2025 році розміновано понад 1,3 тис. га, знешкоджено 2 723 вибухонебезпечні предмети. Проведено 1 081 інформування з мінної безпеки, охоплено 50 104 особи.

В області функціонує територіальна автоматизована система централізованого оповіщення, сигнали цивільного захисту доводяться через радіомовлення, мобільні застосунки, інтернет-ресурси та електросирени. Місцеві автоматизовані системи оповіщення діють у 6 територіальних громадах, у межах модернізації встановлено кінцеві пристрої у 80 населених пунктах.

У 2025 році до регіонального матеріального резерву закладено матеріальні цінності на суму 2,7 млн грн, з яких 2,196 млн грн використано для ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.

Для забезпечення життєдіяльності населення в області з жовтня 2025 року розгорнуто більш ніж 270 пунктів незламності.

Протягом 2025 року проведено 44 засідання Ради оборони Чернігівської області, на яких розглянуто актуальні питання забезпечення обороноздатності

регіону, координації дій сил безпеки і оборони, посилення охорони об'єктів критичної інфраструктури, організації заходів територіальної оборони та реагування на загрози безпеці населення.

Також відбулося 8 засідань обласної комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій, під час яких розглянуто питання запобігання та реагування на надзвичайні ситуації, забезпечення стабільного функціонування систем життєзабезпечення, ліквідації наслідків надзвичайних подій та організації превентивних заходів.

III. СПІВПРАЦЯ З ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Упродовж 2025 року забезпечено злагоджену співпрацю обласної державної адміністрації з усіма 57 громадами області.

За участю керівництва обласної державної адміністрації, районних державних адміністрацій, керівників структурних підрозділів обласної державної адміністрації, представників правоохоронних органів, керівників територіальних громад проведено низку нарад, у ході яких обговорено стан соціально-економічного розвитку та проблематику громад.

У 2025 році начальником Чернігівської обласної військової адміністрації здійснено понад 35 робочих поїздок до територіальних громад області, під час яких опрацьовано питання реалізації державних програм, актуальні проблеми життєдіяльності громад, зокрема у сфері безпеки, включаючи евакуаційні заходи, підготовку до стабільного проходження осінньо-зимового періоду, захист об'єктів критичної інфраструктури та забезпечення безперебійної роботи закладів охорони здоров'я, освіти й соціальної сфери. За результатами візитів і нарад напрацьовано узгоджені рішення, спрямовані на підвищення рівня безпеки та якості життя населення.

Продовжила роботу Рада територіальних громад Чернігівської області, до складу якої входять керівники громад та начальники районних військових адміністрацій. На її засіданні у серпні 2025 року розглянуто питання використання освітньої субвенції, адміністрування місцевих податків і зборів, пріоритетів надання медичної допомоги, а також презентовано проєкт «Розвиток амбулаторної реабілітаційної допомоги в Україні» та підписано відповідні меморандуми про співпрацю. За результатами обговорення ухвалено конструктивні рішення з актуальних питань.

Представники обласної та районних державних адміністрацій, а також органів місцевого самоврядування області взяли участь у двох засіданнях Конгресу місцевих та регіональних влад при Президентові України, трьох засіданнях Президії Конгресу, а також у Конгресових слуханнях та засіданнях Комісій Конгресу.

З метою забезпечення ефективної взаємодії між органами державної влади та місцевого самоврядування у питаннях формування пріоритетів державної регіональної політики й упровадження механізмів сталого розвитку територіальних громад діяв Чернігівський регіональний Офіс Конгресу місцевих і регіональних влад при Президентові України. Упродовж року проведено два

засідання за участю керівників територіальних громад і районних державних адміністрацій, під час яких розглянуто ключові питання регіонального розвитку, зокрема стратегічне планування, пріоритети використання коштів місцевих бюджетів, підготовку до опалювального сезону 2025/2026 року, розвиток стаціонарного догляду та підтриманого проживання, реалізацію стратегії прав дитини, розвиток цифрової інфраструктури та впровадження електронних сервісів. Особливу увагу приділено реалізації в області Політики героїв та інтеграції ветеранів, звільнених з російського полону, в економічне і соціальне життя громад та функціонування Реєстру збитків від агресії російської федерації.

За результатами засідань Конгресу та його робочих органів напрацьовані відповідні управлінські рішення для пришвидшення вирішення проблемних питань у громадах.

За поданням начальника Чернігівської обласної військової адміністрації у 2025 році на розгляд Чернігівської обласної ради внесено 34 проекти рішень, зокрема щодо затвердження Плану заходів на 2025–2027 роки з реалізації Стратегії сталого розвитку Чернігівської області, питань бюджету, екології та природних ресурсів, реорганізації та перейменування комунальних закладів і установ, що знаходяться у сфері управління обласної державної адміністрації, надання та припинення права користування мисливськими угіддями, кадрових питань та інших важливих напрямів.

IV. БЮДЖЕТНА СФЕРА

Доходи загального і спеціального фондів бюджетів області виконані в сумі 18,3 млрд грн (власні доходи – 13,1 млрд грн, дотації і субвенції – 5,2 млрд грн), що більше, ніж у 2024 році, на 1,9 млрд грн (+11,5 %) за рахунок зростання надходжень до місцевих бюджетів як за власними доходами, так і за міжбюджетними трансфертами.

У тому числі власні доходи загального фонду зведеного бюджету Чернігівської області (без урахування субвенцій і дотацій) виконані в обсязі 11,7 млрд гривень. Понад план надійшло 102 млн грн (+0,9 %).

Порівняно з 2024 роком зазначені доходи зросли на 1,7 млрд грн (+17,5 %), із яких за податком на доходи фізичних осіб – на 928,3 млн грн (+15,2 %), за єдиним податком – на 279,9 млн грн (+18,1 %), за податком на майно – на 250,1 млн грн (+23,5 %), за акцизними податками – на 220,3 млн грн (+33,5 %), за іншими податками і зборами – на 62,3 млн грн (+11,1 %).

До місцевих бюджетів області фактично залучено 28 державних трансфертів (дотацій та субвенцій) на здійснення важливих бюджетних видатків у загальній сумі 5,2 млрд грн, що більше, ніж у 2024 році, на 406,6 млн грн, або на 8,5 %.

Видатки зведеного бюджету області (з урахуванням використання розподілених вільних залишків коштів, що склалися станом на 01.01.2025) проведені у 2025 році в сумі 18,5 млрд грн (загальний фонд бюджету – 14,5 млрд грн, спеціальний фонд – 4 млрд грн), що на 2 млрд грн (або на 12,3 %) більше, ніж у 2024 році.

Зокрема, видатки на освіту зросли на 1,22 млрд грн (+15,7 %), соціальний захист і соціальне забезпечення – на 175,6 млн грн (+11,6 %), охорону здоров'я – на 94,5 млн грн (+10,3 %), підтримку житлово-комунального господарства – на 34,1 млн грн (+3,8 %), інші бюджетні видатки – на 506,9 млн грн (+9,4 %).

Питома вага всіх захищених статей витрат у загальному фонді зведеного бюджету Чернігівської області становила майже 90 % (в обласному бюджеті – понад 95 %).

Під постійним контролем обласної державної адміністрації перебувало питання своєчасної оплати праці працівників бюджетної сфери.

Упродовж 2025 року на виплату заробітної плати з нарахуваннями працівникам установ, що утримуються з місцевих бюджетів Чернігівщини, із загального фонду місцевих бюджетів направлено 9,1 млрд грн, що більше, ніж у 2024 році, на 922,5 млн грн (+11,2 %).

Завдяки вжиттю заходів економного використання бюджетних коштів та їх першочергового спрямування на захищені статті видатків ситуація із виплатою заробітної плати в бюджетній сфері області покращилася.

Згідно з даними звітів, складених органами Державної казначейської служби України, станом на 01.01.2026 протермінованої кредиторської заборгованості за видатками з оплати праці в обласному бюджеті та у бюджетах територіальних громад Чернігівської області не допущено.

У 2025 році з місцевих бюджетів Чернігівської області на підтримку Сил оборони та безпеки спрямовано майже 1,2 млрд грн (10 % до фактичного обсягу доходів загального фонду зведеного бюджету), що на 193 млн грн (або на 19,2%) більше видатків 2024 року (в тому числі за рахунок коштів обласного бюджету – 189,7 млн грн, що більше витрат 2024 року на 104,4 млн грн, або в 2,2 разу).

В умовах воєнного стану згідно з чинним законодавством обсяг переданих власних доходів загального фонду місцевих бюджетів Чернігівщини до Державного бюджету України за податком на доходи фізичних осіб з грошового утримання, одержаного військовослужбовцями, поліцейськими, особами рядового і начальницького складу, що сплачується податковими агентами, становив у 2025 році 4,4 млрд грн (у тому числі з обласного бюджету – 843,7 млн грн), або 38 % від усієї суми фактичних доходів загального фонду зведеного бюджету області без урахування субвенцій і дотацій (у тому числі в обласному бюджеті – 54,8 %).

У 2025 році обсяг таких коштів для посилення обороноздатності держави порівняно з 2024 роком збільшився у цілому по бюджетах області на 1 млрд грн, або на 29,6 % (з обласного бюджету – на 192,5 млн грн, або на 29,6 %).

V. ЕКОНОМІКА

Промисловість

У результаті збройної агресії російської федерації проти України суттєвих руйнувань та пошкоджень зазнали понад 70 промислових підприємств області, серед яких найбільше постраждали підприємства машинобудування, легкої та харчової промисловості.

Після значного скорочення виробництва у 2022 році, особливо на підприємствах хімічної промисловості, деревообробки, з виробництва гумових та пластмасових виробів, у 2023–2025 роках відбувалося поступове відновлення промислового потенціалу та зростання показників. Разом з тим, вихід на рівень 2021 року ускладнюється дефіцитом кадрів, енергетичними викликами та логістичними бар'єрами, відсутністю або скороченням замовлень, браком обігових коштів на відновлення. Наразі виробництво відновлено на рівні 90 % від обсягів до повномасштабного вторгнення.

За підсумками січня–жовтня 2025 року індекс виробництва промислової продукції склав 100,7 % до відповідного періоду 2024 року, загальний обсяг реалізації – 55,1 млрд гривень.

Ключовими галузями, що формують структуру промисловості і на які загалом припадає понад 85 % загального обсягу реалізації, залишаються харчова промисловість – майже 46 % реалізації (25,3 млрд грн), постачання електроенергії, газу, пари та водопостачання – 19,7 % (10,9 млрд грн), машинобудування – 12,1 % (6,7 млрд грн), а також деревообробна та целюлозно-паперова промисловість – 7,7% (4,2 млрд грн).

Інвестиційна діяльність

Залучення вітчизняних та іноземних інвестицій залишається стратегічним напрямом для економічного відновлення регіону та країни в цілому. Протягом 2025 року спостерігалася тенденція до поступової активізації ділового середовища, чому значною мірою сприяла державна політика, спрямована на стимулювання вкладень у критично важливі сектори економіки та розбудову інфраструктури підтримки інвесторів.

Обсяг капітальних інвестицій за підсумками 2025 року склав 11,2 млрд грн – 82 % до аналогічного періоду попереднього року. Питома вага освоєних капітальних інвестицій в області у загальному обсязі по Україні склала 1,7 % (16 місце серед регіонів).

Сума внесених в економіку області прямих інвестицій (інструменти участі у капіталі) станом на 30.09.2025 становила 574,1 млн дол. США, що на 86 млн дол. США (на 13 %) менше, ніж на відповідну дату попереднього року. Це, насамперед, пов'язано з процесами лібералізації валютного ринку, зокрема послабленням обмежень на транскордонні перекази та виведенням дивідендів. Питома вага області в загальному обсязі залучених прямих іноземних інвестицій по Україні становила 1,4 %.

Інвестиції до області надійшли із 34 країн світу. Найбільше прямих інвестицій залучено зі Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії – 58,1 %, Кіпру – 28,7 %, Швеції – 4,5 %, США – 2,3 %, Франції – 2 % та Естонії – 0,8 %. Крім того, лівова частка інвестицій (37,5 %) – інвестиції з країн ЄС.

У галузевому розрізі інвестори традиційно надають перевагу промисловості, в якій зосереджено 385,1 млн дол. США, що становить понад 67 % загального обсягу прямих іноземних інвестицій, з них у переробній промисловості – 347,3 млн дол. США.

Вагомим напрямом інвестування також залишається сільське, лісове та рибне господарство, у розвиток якого спрямовано 165,8 млн дол. США, або 28,9 % загального обсягу інвестицій.

Попри складну безпекову ситуацію продовжилася реалізація нових інвестиційних проєктів. За результатами моніторингу, з початку повномасштабного вторгнення реалізовано понад 85 проєктів на суму більше 2 млрд гривень. Більшість із них (57 проєктів) – сільськогосподарського призначення, 22 проєкти мають виробниче призначення, а решта охоплює сфери альтернативної енергетики та туризму.

Продовжилася робота над розбудовою інфраструктури залучення інвестицій через розвиток індустріальних парків. В області вже два таких парки включені до Реєстру індустріальних (промислових) парків: «Менський» та «Носівські господарства» (рішення про включення ухвалено у грудні 2025 року).

Для обох індустріальних парків уже обрано керуючі компанії. Керуючою компанією індустріального парку «Менський» визначено ТОВ «Будівельна компанія «Волмакс», яке наразі реалізує заходи з облаштування інфраструктури. Носівська міська рада уклала договір із ПП «Тепличне», яке виступає керуючою компанією індустріального парку «Носівські господарства».

Зовнішньоекономічна діяльність

Попри військові дії підприємства області докладають значних зусиль у пошуку та освоєнні закордонних ринків збуту. Важливу роль відіграє впровадження державних програм підтримки експортерів, а також проєктів міжнародних донорів щодо стимулювання експорту. Як результат, за 9 місяців 2025 року експортні поставки зросли на 10,3 % до відповідного періоду 2024 року (до 767,1 млн дол. США). Водночас цей показник становить 96,7 % до аналогічного періоду 2021 року.

Аграрна продукція продовжує лідирувати у структурі експорту. Зернові культури формують майже половину загальнообласного показника (42 %). Обсяги поставок такої продукції порівняно з відповідним періодом 2024 року зменшились на 0,5 %, що зумовлено небезпекою від ворожих обстрілів та проблемами щодо розмінування певних територій біля прикордоння (як з російською федерацією, так і з республікою білорусь). Населені пункти Семенівської, Новгород-Сіверської, Городнянської, Сновської, Корюківської територіальних громад щоденно потерпають від ворожих обстрілів.

Водночас у структурі експорту спостерігалась зміна у бік нарощування поставок продукції з доданою вартістю. Зокрема, протягом 2022–2025 років відбулося значне зростання поставок жирів та олій (до 20,8 % у загальному обсязі). За результатами січня–вересня 2025 року обсяг їх експорту збільшився у 4,5 разу до аналогічного періоду 2021 року.

Порівняно з аналогічним періодом 2024 року також зросли поставки: електричних машин (в 1,4 разу); деревини та виробів з деревини (+28,4%); готових харчових продуктів (+14,4%). Разом з тим скоротились поставки паперу та картону (-10,7%); текстильних матеріалів (-5,5%); полімерних матеріалів, пластмаси та виробів (-15,9%).

У географічній структурі експорту країни ЄС продовжували займати лідируючі позиції. За результатами січня–вересня 2025 року поставки до них формували 51,5 %. Порівняно з аналогічним періодом 2024 року обсяги експорту до відповідних країн збільшилися на 8,9 %, а до 2021 року – на 36,2 % та становили 395,2 млн дол. США.

Серед країн ЄС найбільші обсяги експорту поставлялись до Італії (12,4 % загального обсягу експорту), Нідерландів (9,4 %), Іспанії (5,9 %), Польщі (5,4 %), Німеччини (4,3 %), Румунії (3,1 %), Литви (1,6 %). Обсяги експорту збільшилися: у Польщу – у 2 рази, Нідерланди та Італію – в 1,3 разу, Францію – в 1,2 разу.

Серед решти країн світу значні обсяги експорту поставлялись до Туреччини (13,4 % загального обсягу), Єгипту (6 %), Індії (2,5 %), Республіки Молдова (2,8 %).

У зовнішньоекономічному товарообігу Чернігівщини експорт товарів значно переважав обсяги імпорту, що забезпечило формування позитивного сальдо зовнішньоторговельного балансу в обсязі 441,6 млн дол. США.

Підтримка підприємництва

У рамках реалізації обласної Програми розвитку малого і середнього підприємництва на 2021–2027 роки та Комплексної Програми підвищення конкурентоспроможності Чернігівської області на 2021–2027 роки «Чернігівщина конкурентоспроможна» здійснювалась всебічна підтримка суб'єктів малого і середнього підприємництва, а також об'єктів інфраструктури підтримки МСП.

У 2025 році обласна державна адміністрація продовжила вести постійний діалог з представниками бізнесового середовища області. Зокрема, було організовано та проведено дві зустрічі з Першим віце-прем'єр-міністром – Міністром економіки України та Прем'єр-міністром України за участю представників центральних органів виконавчої влади та їх територіальних підрозділів, народних депутатів України; забезпечено організацію фотоекспозиції «Сяйво Чернігівщини», присвяченої вшануванню загиблих на війні підприємців; затверджено оновлений персональний склад регіональної ради підприємців в Чернігівській області та здійснено організаційно-інформаційне забезпечення трьох її засідань.

У рамках реалізації платформи «Діалог влади та бізнесу», яка започаткована за ініціативи Президента України, щотижнево в режимі онлайн- / офлайн-проводились зустрічі, в яких брали участь керівництво обласної державної адміністрації та її структурних підрозділів, представники центральних органів виконавчої влади та їх територіальних підрозділів, районних державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування.

У 2025 році проведено 59 зустрічей з бізнесом, на яких, зокрема, обговорювались проблемні питання та напрацьовувались пропозиції щодо покращення економічного клімату в регіоні. У таких заходах взяли участь понад 3,6 тис. осіб. За результатами зустрічей направлено відповідні звернення до центральних органів виконавчої влади щодо вирішення проблемних питань

бізнесу регіону, в тому числі стосовно питань бронювання, розширення можливостей участі в програмі «Національний кешбек», продовження терміну надання пільгових кредитів та зняття певних обмежень за програмою «Доступні кредити 5-7-9%» для суб'єктів господарювання Чернігівської області.

В області діють три офіси «Зроблено в Україні» (у Чернігові, Ніжині та Прилуках), де підприємці області можуть отримати фахову консультацію щодо державних та міжнародних інструментів підтримки бізнесу.

Завдяки Урядовому проекту «єРобота» у 2025 році підприємці області та особи, які планували розпочати власну справу, отримали підтримку від держави:

гранти на власну справу – 253 заявники на суму 85,1 млн грн (передбачено створення 465 нових робочих місць);

гранти на переробне підприємство («Новий рівень») – 20 заявників на суму 114,2 млн грн;

гранти для ветеранів та членів їхніх сімей – 30 заявників на суму 14,7 млн грн, реалізація передбачала створення 60 робочих місць.

У рамках реалізації регіональних програм в області запроваджено часткове відшкодування підприємствам витрат: з оцінки збитків, завданих внаслідок збройної агресії російської федерації; участі у виставково-ярмаркових заходах та вартості витрат із сертифікації продукції та систем управління. Зокрема, у 2025 році надано фінансову підтримку 4 суб'єктам господарювання на загальну суму 125,2 тис. гривень.

Надавалася постійна інформаційно-консультаційна підтримка діючому бізнесу та підприємцям-початківцям, а також практична допомога з підготовки бізнес-планів і подання заявок щодо участі підприємців у програмах фінансової підтримки. До цієї роботи залучені Державна організація «Регіональний фонд підтримки підприємництва по Чернігівській області», Агенція регіонального розвитку Чернігівської області, Центр підтримки підприємництва, інновацій та стартапів, який діє на базі Агенції регіонального розвитку Чернігівської області. Так, у 2025 році проведено близько 70 інформаційних заходів (семінари-консультації, вебінари, зустрічі, тренінги, а також навчальні програми: «Бізнес-інкубатор «ВПЛИВАЙ: INCUBATOR» та «Бізнес-акселератор «ВПЛИВАЙ: ACCELERATOR»; Молодіжна школа бізнесу; Школа бізнесу для ветеранів та членів їхніх сімей).

Протягом 2025 року спостерігалось сповільнення процесу припинення діяльності юридичних осіб по відношенню як до 2024 року (на 44,9 %), так і до 2021 року (на 40,6 %). Також юридичних осіб було взято на облік більше на 7,2 %, ніж тих, які припинили свою діяльність.

У 2025 році фізичних осіб-підприємців було взято на облік менше на 12 %, ніж у 2024 році, та на 2 % більше, ніж у 2021 році. Загалом фізичних осіб-підприємців було взято на облік більше на 6,2 %, ніж тих, які припинили діяльність.

За підсумками 2025 року надходження від малого та середнього підприємництва до місцевих бюджетів становили понад 5,4 млрд грн (+16,6 % до 2024 року). Якщо питома вага таких надходжень у загальних обсягах місцевого бюджету за 2021 рік складала 47,3 %, то у 2025 році – 50 %.

VI. РИНОК ПРАЦІ

Попри безпрецедентні виклики воєнного часу економіка області демонструє адаптивність через створення нових робочих місць. За результатами моніторингу, у 2025 році на новостворені робочі місця було працевлаштовано 10 748 осіб. Хоча цей показник на 3 % менший за аналогічний період попереднього року, він підтверджує стійкість місцевого бізнесу. Основним драйвером розширення ринку праці залишається мале підприємництво, яке забезпечило 75 % усіх нових робочих місць.

Ефективним механізмом підтримки населення та ресурсом для відновлення громад в умовах воєнного стану є урядовий проєкт «Армія відновлення». До участі долучилися 51 із 57 територіальних громад.

Протягом 2025 року безробітним видано 11 тис. направлень на виконання суспільно корисних робіт, що мають значення для обороноздатності та життєзабезпечення населених пунктів. Зокрема, учасники залучалися до облаштування укриттів і об'єктів цивільного захисту, розбору завалів, чергування в пунктах незламності, підтримки Збройних Сил України, а також надання соціальної допомоги населенню (заготівля дров, підтримка осіб з інвалідністю та громадян похилого віку тощо).

Реалізація проєкту сприяє зміцненню безпекового потенціалу регіону та забезпечує соціальну стабільність громад шляхом тимчасової зайнятості населення.

У 2025 році послуги обласної служби зайнятості отримали 19 тис. осіб (+1,2 % до 2024 року), з них 13,4 тис. мали статус безробітного (- 8,3 %). У зв'язку зі скороченням строку виплати допомоги по безробіттю до 90 днів відповідно до законодавчих змін зберігалася тенденція зменшення реєстрації безробітних (- 17%), найбільше – у Новгород-Сіверській філії (- 29 %).

У структурі зареєстрованих безробітних переважають: жінки – 80 %; особи віком 45+ – майже 50 %; мешканці сільської місцевості – 40,4 %; особи, які потребують додаткових гарантій зайнятості, – 38,6 %; молодь до 35 років – 22,1 %.

Основні причини незайнятості: звільнення за угодою сторін або закінчення строку договору (41,3 %), тривала перерва в роботі понад рік (27 %).

Протягом року працевлаштовано 8 611 осіб (+7,3 % до 2024 року), з них 4 483 безробітні. Майже 48 % громадян отримали роботу до набуття статусу безробітного. Найбільше працевлаштованих у сільському господарстві, торгівлі, переробній промисловості, освіті, державному управлінні та охороні здоров'я.

Професійне навчання пройшли 1 264 особи (+28,6 %), рівень подальшого працевлаштування – 97,8 %. Видано 493 ваучери для осіб 45+, ветеранів, ВПО та осіб з інвалідністю.

У межах експериментальних проєктів направлено на навчання 50 ветеранів та осіб з інвалідністю внаслідок війни, організовано навчання для 30 жінок за професіями, де традиційно переважали чоловіки.

На громадські та тимчасові роботи видано 460 направлень, на суспільно корисні роботи – 11 001.

За програмою мікрогрантів ухвалено 253 позитивні рішення, передбачено створення 465 робочих місць (на це з державного бюджету виділено 85,1 млн грн).

За програмою «Грант для ветеранів» підтримано 30 проєктів, заплановано створення 60 робочих місць (14,7 млн грн).

Прийнято позитивні рішення про компенсаційні виплати роботодавцям за працевлаштування понад 400 безробітних.

У 2025 році база вакансій налічувала 11,6 тис. пропозицій, з них 8,7 тис. подані роботодавцями.

Станом на 01.01.2026 в області налічувалося 1 357 вакансій та 4 882 особи на обліку (4 особи на одну вакансію). У Новгород-Сіверській громаді навантаження становило 41 особу на одне робоче місце.

VII. ВЕТЕРАНСЬКА ПОЛІТИКА

В області у звітному періоді забезпечувалася реалізація державних програм, спрямованих на здійснення професійної адаптації ветеранів війни, членів їхніх сімей, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, а також членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України, та на виплату грошової компенсації за належні для отримання житлові приміщення окремим категоріям громадян.

У 2025 році з державного бюджету місцевим бюджетам області на виплату грошової компенсації за належні для отримання житлові приміщення виділено кошти у сумі 143,6 млн грн для 57 осіб з інвалідністю внаслідок війни I та II груп, що були перераховані на спеціальні рахунки громадян. 32 особи вже придбали житло.

У 2025 році на заходи з професійної адаптації ветеранів війни та членів їхніх родин було спрямовано 0,3 млн грн коштів державного бюджету.

Місцевими органами соціального захисту населення укладено 27 тристоронніх договорів про надання послуг із професійної адаптації. Станом на 01.01.2026 26 осіб завершили навчання та отримали відповідні послуги, одна особа продовжила навчання.

Через центри зайнятості надавалися гранти на створення або розвиток власного бізнесу учасникам бойових дій, особам з інвалідністю внаслідок війни та членам їхніх сімей. У 2025 році ухвалено 30 позитивних рішень на загальну суму 14,2 млн грн, що передбачає створення 60 робочих місць.

В області діє Програма соціальної підтримки Захисників і Захисниць України, членів їхніх сімей та осіб, які постраждали внаслідок військової агресії російської федерації на території Чернігівської області, на 2024–2026 роки.

Відповідно до напрямів Програми забезпечувалося надання:

щомісячної матеріальної допомоги у розмірі 500 грн членам сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України та загиблих (пропалих безвісти) військовослужбовців, які виконували інтернаціональний обов'язок в Афганістані (виплату здійснено 4 730 особам);

одноразової матеріальної допомоги у розмірі 5 тис. грн дітям загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України до Дня захисту дітей (виплату здійснено 878 дітям);

послуг зі стоматологічної допомоги (спрямовано 4,9 млн грн, послуги надано 736 Захисникам і Захисницям).

Крім того, з обласного бюджету використано 0,7 млн грн на придбання 19 наборів штучних кришталіків (загалом у 2025 році кришталіки встановлено 32 військовослужбовцям та ветеранам), а також 0,1 млн грн – на придбання реабілітаційного обладнання та інвентарю для Центру психологічної реабілітації КНП «Чернігівська обласна психоневрологічна лікарня» Чернігівської обласної ради.

Загалом на зазначені цілі з обласного бюджету у 2025 році спрямовано 35,5 млн гривень.

Область активно працює над упровадженням інституту фахівця із супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб. При всіх районних військових адміністраціях створено та функціонують відповідні комісії.

Якщо на початку 2025 року у 32 громадах було введено 46 посад фахівців із супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб і працевлаштовано 17 осіб, то станом на 01.01.2026 у 56 громадах створено 100 посад (у центрах надання соціальних послуг, закладах охорони здоров'я, Чернігівському обласному центрі ветеранів війни та Ветеранському просторі Чернігівської міської ради). Наразі працевлаштовано 86 осіб, з них 22 – у закладах охорони здоров'я.

У 2025 році фахівцями із супроводу взято під супровід 3 122 особи з числа ветеранів війни та демобілізованих осіб та надано 15 828 заходів підтримки.

Крім того, фахівці здійснювали консультування ветеранів війни та членів їхніх родин, які не виявили бажання ставати на супровід. У 2025 році надано 8 751 консультацію 5 203 особам.

Комунальна установа «Чернігівський обласний центр ветеранів війни» Чернігівської обласної ради забезпечувала надання послуг із психологічної підтримки та відновлення здоров'я ветеранам війни, членам їхніх сімей, членам сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, Захисників і Захисниць України. У 2025 році до Центру звернулися 1 004 особи, яким надано 8 450 послуг з психологічної, соціальної та фізичної реабілітації. Також ветерани війни, члени їхніх сімей та сімей загиблих воїнів мали змогу отримати відповідні консультації через телефонну лінію підтримки, яка діє при Центрі.

З 2024 року в області реалізується пілотний проєкт зі створення кабінетів турботи про ветерана в закладах охорони здоров'я. Такі кабінети відкрито на базі КНП «Чернігівська обласна лікарня» Чернігівської обласної ради та КНП «Ніжинська центральна міська лікарня імені М. Галицького», де створено сприятливі умови для соціальної адаптації ветеранів, надання їм необхідної допомоги та підтримки. Кабінети оснащено сучасним комп'ютерним обладнанням із доступом до мережі Інтернет, необхідною оргтехнікою та меблями. Під час облаштування враховано принципи безбар'єрності. У кабінетах працюють фахівці із супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб, які

надають юридичну й соціальну допомогу, а також консультації з питань реабілітації, працевлаштування та участі в державних програмах підтримки.

В області 27 спортивних клубів долучилися до програми «Ветеранський спорт», яка передбачає надання фінансової допомоги у розмірі 1,5 тис. грн щоквартально для підтримки фізичної активності ветеранів.

Важливим напрямом підтримки та інтеграції ветеранів є розвиток мережі ветеранських просторів і хабів. У територіальних громадах області функціонують 8 таких осередків, 4 з яких відкрито у 2025 році (по одному в с. Іванівці Чернігівського району та м. Борзні, два у м. Прилуках). Основною метою діяльності таких просторів є надання психологічної та соціальної підтримки ветеранам війни і членам їхніх родин, сприяння реабілітації, підвищенню соціально-психологічної адаптації, а також забезпечення юридичного консультування.

Реалізація проєкту зі створення ветеранського простору за підтримки Програми розвитку ООН в Україні триває у Ріпкинській територіальній громаді. Також опрацьовується питання відкриття відповідного простору на базі центру надання соціальних послуг Ічнянської міської ради.

VIII. СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА

Соціальний захист населення та пенсійне забезпечення

Станом на 01.07.2025 в області державні соціальні допомоги отримували 46 895 осіб. Видатки на їх виплату становили 828,8 млн гривень.

З 01.07.2025 функції з призначення та виплати державних соціальних допомог передані від органів соціального захисту населення органам Пенсійного фонду України.

З 01.07.2025 призначено 13,8 тис. державних соціальних допомог. Фінансування таких допомог у II півріччі 2025 року становило 1,03 млрд гривень.

Забезпечено виплати: до Дня Незалежності України – 53,9 млн грн (45,8 тис. осіб); інші виплати відповідно до урядових програм (104,5 млн грн); соціальні стипендії (11,1 млн грн); компенсації постраждалим від аварії на ЧАЕС (4,6 млн грн).

Загальні видатки на пенсійні та інші соціальні виплати становили 25,85 млрд грн, що на 14% більше, ніж у 2024 році.

У структурі видатків пенсійні виплати склали 84%, субсидії та пільги – 7%, страхові виплати та соціальні послуги – 2,3%.

На території Чернігівської області у 2025 році соціальні послуги надавали 9 територіальних центрів соціального обслуговування, 9 центрів соціальних служб, 43 центри надання соціальних послуг, 4 комунальні некомерційні підприємства, 10 надавачів соціальних послуг недержавного сектору, Обласний центр комплексної реабілітації дітей з інвалідністю «Відродження», Обласний соціальний гуртожиток для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, Обласний центр соціальної адаптації.

У звітному періоді створено центри надання соціальних послуг у Дмитрівській, Козелецькій, Крутівській, Куликівській, Семенівській, Сосницькій територіальних громадах.

У Гончарівській територіальній громаді відкрито відділення стаціонарного догляду для осіб похилого віку та осіб з інвалідністю, розраховане на 15 ліжко-місць.

У системі соціального захисту населення області функціонують 9 інтернатних установ: два геріатричні пансіонати, 6 психоневрологічних інтернатів та один дитячий будинок-інтернат, розраховані для проживання 1 835 підопічних. Станом на 01.01.2026 в інтернатних установах перебували 1 837 підопічних, з них – 30 дітей з інвалідністю віком від 4 до 18 років. Протягом 2025 року влаштовано 338 осіб.

У 2025 році на утримання зазначених установ з обласного бюджету спрямовано 339,8 млн грн, що на 48,7 млн грн більше, ніж у 2024 році (на 16,7 %).

Соціальні послуги отримали 48 733 особи. Найбільш затребуваними були такі послуги: консультування – 22 020 осіб, натуральна допомога – 17 658 осіб, догляд вдома – 12 191 особа, представництво інтересів – 10 839 осіб, соціальна адаптація – 8 343 особи.

З метою підвищення доступності послуг в області впроваджувалися інноваційні практики: «Простори соціальної адаптації», «Мобільна соціальна служба», «Університет III віку», «Соціальна пральня», «Соціальна перукарня», «Супровід під час інклюзивного навчання», «Денний догляд для дітей з інвалідністю», «Фізичний супровід осіб та дітей з інвалідністю, які мають порушення опорно-рухового апарату та пересуваються на кріслах колісних».

У межах Всеукраїнської програми ментального здоров'я «Ти як?» в 11 територіальних громадах області функціонують Центри життєстійкості. Надавачами послуг є 6 громадських організацій та 3 комунальні некомерційні підприємства.

Упродовж 2025 року послуги із соціального захисту отримали 3 138 бездомних осіб та 420 осіб, звільнених з місць позбавлення волі.

Станом на 01.01.2026 статус постраждалих внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС мали 55,2 тис. осіб, серед яких 4,6 тис. дітей, 6,4 тис. учасників ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС та 3,9 тис. осіб з інвалідністю.

В органах соціального захисту населення на обліку щодо забезпечення санаторно-курортним лікуванням перебувають майже 3 тис. осіб з інвалідністю. Дві особи, щодо яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, направлені на лікування.

На обліку для забезпечення автомобілями перебувають 1 359 осіб. Закупівля автомобілів за кошти державного бюджету протягом звітнього періоду не здійснювалась. Протягом 2025 року 424 особи отримали компенсацію на бензин, ремонт і технічне обслуговування (225,8 тис. грн), 900 осіб – компенсацію на транспортне обслуговування (610,7 тис. грн). Передано у власність особам з інвалідністю 4 автомобілі (строк експлуатації понад 10 років).

З метою отримання комплексу реабілітаційних послуг до комунальних реабілітаційних установ області направлено 710 дітей з інвалідністю, 71 дитину

віком до 3-х років, які належать до групи ризику щодо отримання інвалідності (з метою запобігання виникненню інвалідності).

434 дитини отримали комплекс реабілітаційних послуг за рахунок коштів державного бюджету.

До державних реабілітаційних установ направлено 120 осіб з інвалідністю (у тому числі 12 дітей та 74 військовослужбовці), що у 5,5 разу більше, ніж у 2024 році.

Станом на 01.01.2026 на обліку в Головному управлінні Пенсійного фонду України в області перебували 300,1 тис. пенсіонерів, що на 3 тис. менше, ніж у 2024 році. Призначено 13,7 тис. нових пенсій, проведено понад 84 тис. індивідуальних перерахунків, а також масові перерахунки пенсій та страхових виплат у встановлені законодавством терміни.

Середній розмір пенсії в області за 2025 рік зріс на 705 грн (+13,1%) з 5 378 грн до 6 083 гривень.

На кінець року на обліку перебували 82,7 тис. домогосподарств одержувачів субсидій та 44,4 тис. осіб одержувачів пільг. Середній розмір субсидії – 1 681 грн, пільги – 1 920 гривень.

Опрацьовано 67,2 тис. звернень щодо призначення / перерахунку житлових субсидій та пільг на оплату житлово-комунальних послуг. Призначено 26 тис. субсидій і 10 тис. пільг. Відмовлено у 3 472 випадках.

Страхові виплати за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності, на кінець року одержували 2 442 особи, середній розмір – 3 898 гривень. Грошову компенсацію за надання соціальної послуги догляду вдома отримували 32 одержувачі, середній розмір компенсаційної виплати – 7 000 гривень.

Опрацьовано 49,3 тис. заяв-розрахунків по тимчасовій непрацездатності; профінансовано 474,3 млн гривень.

Відділами обслуговування громадян Головного управління Пенсійного фонду України в області надано 460,6 тис. послуг, у тому числі 354 тис. – у сервісних центрах, 96,6 тис. – дистанційно. Виїзні прийоми з урахуванням безпекової ситуації проводилися у 29 територіальних громадах.

Соціальний захист внутрішньо переміщених осіб

Станом на 01.01.2026 в області обліковувалося 69 411 внутрішньо переміщених осіб.

Розпорядженням начальника Чернігівської обласної державної адміністрації від 10.11.2023 № 734 затверджено Перелік місць тимчасового проживання, до якого включено 9 МТП загальною місткістю 1 428 ліжко-місць.

До фонду житла для тимчасового проживання, сформованого територіальними громадами, включено 272 житлові приміщення. До житлового фонду соціального призначення віднесено 39 об'єктів.

За підтримки міжнародних організацій встановлено 226 індивідуальних модульних будинків для осіб, житло яких було пошкоджено або зруйновано. У

комунальну власність громад передано 26 модульних будинків для проживання внутрішньо переміщених осіб.

У Комарівській та Сосницькій територіальних громадах заплановано реконструкцію двох об'єктів комунальної власності під житло для ВПО. У 2025 році придбано будівельні матеріали на суму 892,4 тис. грн, які буде використано у 2026 році для проведення відповідних робіт.

В області діє Координаційна комісія з обліку об'єктів нерухомого майна для проживання внутрішньо переміщених осіб. Відповідні комісії функціонують при районних державних адміністраціях.

Сформовано перелік із 100 об'єктів (33 – державної, 67 – комунальної форми власності). Обстежено 85 об'єктів, про що складено відповідні акти. Решта не обстежена з причин безпекової ситуації (6), відсутності дозволів власників (4) або перебування в оренді (5).

Реалізовувалася обласна Програма підтримки внутрішньо переміщених осіб на 2025–2026 роки, заходи якої спрямовані на забезпечення цієї категорії житлом, соціальною, медичною підтримкою, доступом до освіти та сприянням працевлаштуванню.

Станом на кінець 2025 року на обліку перебували 1 624 пенсіонери з числа внутрішньо переміщених осіб.

Соціальну допомогу на проживання ВПО (з 01.07.2025 адмініструється Пенсійним фондом) у II півріччі 2025 року профінансовано на 200,3 млн гривень.

Крім того, у 2025 році профінансовано компенсацію за програмою «єПрихисток» – 9 млн грн, виплати за програмою «єОселя» – 2,3 млн гривень.

Соціальний захист дітей та багатодітних родин

Станом на 01.01.2026 в області налічувалося 7 064 багатодітні сім'ї, в яких виховується 23 358 дітей. Порівняно з 2024 роком кількість багатодітних сімей зросла на 2,5 % (176 сімей).

З метою належного соціального забезпечення багатодітних сімей та реалізації їх права на пільги упродовж 2025 року видано 900 посвідчень батьків багатодітної сім'ї та 2 147 посвідчень дітей з багатодітних сімей.

Станом на 01.01.2026 пільгами з оплати житлово-комунальних послуг скористалися 1 401 сім'я, пільгами на придбання твердого палива та скрапленого газу – 478 сімей, 5 сімей отримали 50-відсоткову знижку абонентної плати за користування телефоном.

В області активно розширюється мережа сімей патронатних вихователів. Чернігівщина входить до п'ятірки лідерів за кількістю таких сімей в Україні. Станом на 01.01.2026 функціонували 37 патронатних сімей, 12 було створено протягом 2025 року. У порівнянні з 2024 роком на 42 % збільшилася кількість дітей, влаштованих до патронатних родин, та на 58 % – кількість дітей, які перебували під патронатом.

Станом на кінець 2025 року в області налічувалося 1 802 дитини-сироти та дитини, позбавлені батьківського піклування. Переважна більшість із них виховувалися в сімейному середовищі: 1 187 дітей – у сім'ях опікунів і

піклувальників, 292 дитини – у 171 прийомній сім'ї (ПС), 202 дитини-вихованці – у 27 дитячих будинках сімейного типу (ДБСТ).

За підсумками 2025 року до сімейних форм виховання влаштовано 338 дітей, зокрема 48 усиновлено, 203 передано під опіку та піклування, 73 – до ПС і ДБСТ, 14 повернуто до біологічних сімей. Загальна кількість дітей, влаштованих до сімейних форм виховання, на 25,2 % перевищує кількість дітей, які за цей період залишилися без батьківського піклування (270 осіб).

Крім того, повернуто в Україну та влаштовано в родини 7 дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, із числа вихованців комунального закладу «Городнянський ліцей» та комунального закладу «Старобасанська гімназія» Чернігівської обласної ради, які у 2022 році були евакуйовані до Республіки Польща.

Завдяки вжитим заходам упродовж року частка дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, охоплених сімейними формами виховання, зросла на 0,7 % і станом на 01.01.2026 склала 93,3 %, зокрема, на 3,2 % збільшилася кількість прийомних дітей у прийомних сім'ях.

Налагоджено співпрацю з міжнародними та громадськими організаціями. Підписано меморандуми щодо створення Центру захисту дитини (модель Барнакус) та забезпечення прав дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах.

У партнерстві з міжнародними фондами надавалася комплексна підтримка сім'ям з дітьми. За сприяння Швеції, Швейцарії, Великої Британії та Латвії відновив роботу Чернігівський центр соціально-психологічної реабілітації дітей.

Попередження насильства в сім'ї

У звітному періоді вживалися заходи щодо розширення мережі сервісів підтримки осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі. В громадах області функціонували 54 спеціалізовані служби підтримки осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі, зокрема: 3 денні центри соціально-психологічної допомоги, 3 центри з кризовими кімнатами, 43 мобільні бригади соціально-психологічної допомоги та 5 спеціалізованих служб первинного соціально-психологічного консультування.

Упродовж 2025 року в кризових кімнатах перебували 79 постраждалих осіб (40 жінок, один чоловік і 38 дітей). Послуги денних центрів отримали 1 196 осіб, мобільними бригадами здійснено 2 898 виїздів, під час яких допомогу надано 6 229 особам. Загалом послугами спеціалізованих служб підтримки скористалися 8 912 осіб.

ІХ. ОСВІТА

Попри умови повномасштабної війни в області, завдяки скоординованим діям державних, місцевих органів, міжнародних партнерів створюються необхідні умови для надання якісних освітніх послуг закладами освіти.

Організацію освітнього процесу в закладах дошкільної освіти здійснено з використанням різних форм здобуття освіти (очної, змішаної та дистанційної) з

урахуванням потреб дітей, запитів батьків і безпекових та організаційних умов функціонування закладів.

Станом на кінець 2025 року мережа закладів дошкільної освіти (далі – ЗДО) складалась з 372 одиниць (16 112 дітей). Освітні послуги надавали 316 ЗДО (85 %), якими охоплено 15 986 дітей (99 %).

У порівнянні з 2024 роком на 14 % зросла кількість ЗДО, які працюють в очному форматі. Водночас 56 (15 %) ЗДО перебували на простій або призупинили свою діяльність.

У 2025 році 55,7 тис. дітей (68 % від загальної кількості учнів) отримували освітні послуги за очною формою у 238 школах (74 %) області, що на 2 тис. дітей більше, ніж у минулому 2024 році. Крім того, ще 18,4 тис. учнів (22 %) здобували освіту за змішаним форматом, поєднуючи очний та дистанційний формати. У школах, розташованих у 20-кілометровій зоні від державного кордону з російською федерацією, та закладах освіти, в яких виконується облаштування укриттів або будівництво, освітній процес здійснювався в дистанційному форматі для 8,1 тис. учнів (10 %).

Збережено мережу закладів позашкільної освіти, яка складається з 53 одиниць (22,1 тис. вихованців). Діти, окрім набуття класичних знань, відповідно до здібностей та інтересів у позаурочний час залучались до позашкільної освіти. За очною формою організовано навчання 13 464 вихованців (61 %) у 39 ЗПО (74 %); у змішаному форматі – 8 296 вихованців (37 %) у 12 ЗПО (22 %); у дистанційній формі – 385 вихованців (2 %) у двох ЗПО (4 %).

Необхідними умовами для організації навчання є створення безпечного освітнього сучасного середовища.

У 2025 році 714 (91 %) із 785 закладів освіти області мали укриття, з них у 713 закладах освіти укриття рекомендовані до використання за призначенням. Відсутні укриття в 71 закладі освіти. Протягом року за кошти державного, місцевих бюджетів, благодійних організацій побудовано 13 укриттів, в одному укритті зроблено капітальний ремонт, у 33 закладах освіти проведено поточні ремонти укриттів.

Для забезпечення охорони закладів освіти області 759 будівель обладнано тривожною сигналізацією з виведенням сигналу на пульти охорони («тривожна кнопка»), 38 закладів освіти обладнано охоронною сигналізацією, у 190 будівлях встановлено системи зовнішнього і внутрішнього відеоспостереження, 665 будівель облаштовано необхідними огорожами, для 173 будівель організовано охорону із залученням суб'єктів охоронної діяльності.

Станом на 01.01.2026 у закладах загальної середньої освіти працювали 59 поліцейських служби освітньої безпеки, функціонували 233 класи безпеки.

У 2025/2026 навчальному році забезпечено підвезення на навчання понад 11,3 тис. учнів сільської місцевості. Обласний автопарк налічує 397 шкільних автобусів. У 2025 році отримано 8 автобусів в якості гуманітарної допомоги від Французької гуманітарної організації АСТЕД. За кошти державної субвенції на умовах співфінансування з місцевими бюджетами закуплено 34 шкільні автобуси, зокрема 12 спеціальних, обладнаних місцями для осіб з інвалідністю

та маломобільних груп населення, на загальну суму 123,4 млн гривень. Залишається потреба у придбанні ще 30 шкільних автобусів.

Покращено забезпечення комп'ютерною технікою закладів освіти області, зокрема отримано 628 ноутбуків від благодійної організації «Фундація Олени Зеленської»; 1 256 процесорів, 100 ноутбуків, 466 моніторів, 14 інших девайсів від міжнародної благодійної організації Латвійської Республіки; 427 Wi-Fi роутерів від донорів.

Важливий крок до зміцнення економіки та відбудови інфраструктури області – трансформація системи професійної освіти у якісно новий освітній простір.

У 2025 році на базі закладів професійної освіти відкрито 6 сучасних навчально-практичних центрів, зокрема металообробних, меблевих, аграрних, лісогосподарських, зварювальних та автотранспортних технологій.

4 проєкти реалізовано за рахунок державної субвенції (20,9 млн грн) на умовах співфінансування та два – за підтримки благодійної організації «Фонд Фінська Церковна Допомога (FCA)» (23,1 млн грн).

Двом закладам професійної освіти в межах Грантової угоди між Урядом України та Японським агентством міжнародного співробітництва (JICA) передано сучасну сільськогосподарську техніку й обладнання на суму 19,4 млн грн, що підсилило базу для надання якісних послуг у сфері аграрної освіти. За сприяння Швейцарсько-українського проєкту DECIDE «Децентралізація для розвитку демократичної освіти» (11,7 млн грн) для надання допомоги різним віковим групам населення у виборі професійного майбутнього у двох закладах створено профорієнтаційні хаби: кулінарного та будівельного спрямування.

У звітному періоді завершено процедуру передачі з державної у комунальну власність трьох закладів професійної освіти. На кінець 2025 року 6 із 13 закладів передано в комунальну власність, решта – у процесі передачі.

Від початку повномасштабного вторгнення пошкоджено 183 заклади освіти. Повністю відновлено 92, у 19 ведуться будівельні роботи, 62 потребують відновлення.

Х. ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я

В області сформована спроможна мережа закладів охорони здоров'я. З урахуванням дитячого санаторію та 4 медичних навчальних закладів функціонують 87 установ різного типу.

Безпосередньо медична допомога мешканцям області надається у 82 медичних закладах, зокрема 11 обласних, 29 лікарнях різного типу (центральных, міських, районних, хоспісі), одному пологовому будинку, трьох міських стоматологічних поліклініках, одній «Сімейній поліклініці», 36 центрах первинної медико-санітарної допомоги (ПМСД), одній лікарській амбулаторії сімейного типу. До складу ПМСД входять 131 амбулаторія (з них 41 міська та 90 сільські) і 225 фельдшерських та фельдшерсько-акушерських пунктів.

Екстрену медичну допомогу забезпечує Чернігівський обласний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф, у складі якого 4 станції, 21 підстанція та 21 пункт постійного базування бригад екстреної медичної

допомоги. Автопарк налічує 139 спеціалізованих автомобілів, сформовано резерв із 40 санітарних авто. У 2025 році виконано 147,8 тис. виїздів (2024 рік – 151,3).

У 2025 році 76 надавачів медичних послуг уклали з Національною службою здоров'я України 590 договорів. Затверджено маршрути госпіталізації пацієнтів відповідно до пакетів медичних послуг. Обсяг фінансування за надані медичні послуги склав близько 4,3 млрд гривень.

Для забезпечення мешканців області цілодобовою медичною допомогою розгорнуто 6 655 стаціонарних ліжок (70,0 на 10 тис. населення), у тому числі 221 ліжко інтенсивної терапії. У 2025 році стаціонарно проліковано 215 776 пацієнтів (2024 рік – 222 986), виконано 66 463 оперативні втручання (2024 рік – 66 966), прийнято 3 200 пологів (2024 рік – 3 692).

У закладах охорони здоров'я області працюють 2 968 лікарів та 6 969 середніх медичних працівників. Укомплектованість лікарських посад становить 71 %, дефіцит лікарів – 1 228 осіб. Станом на початок 2026 року неуккомплектованими залишалися 25 лікарських амбулаторій та 49 фельдшерських пунктів.

Протягом 2025 року завдяки зусиллям центральної, місцевої влади та благодійних і міжнародних організацій заклади охорони здоров'я отримали 22 одиниці санітарного транспорту, з них 13 автомобілів для служби екстреної медичної допомоги, у тому числі два реаніомобілі класу «С» та сучасне високотехнологічне медичне обладнання (систему лінійного прискорювача, ангиографічну систему, магнітно-резонансний томограф, комп'ютерні томографи, рентгенівські апарати, апарати штучної вентиляції легень, апарати УЗД, мамограф, ендоскопічну систему, реабілітаційне обладнання, джерела резервного енергоживлення тощо).

У закладах охорони здоров'я області облаштовано та перевірено 75 захисних споруд цивільного захисту (10 сховищ, 21 протирадіаційне укриття та 44 найпростіші укриття).

З метою забезпечення ефективного та доступного для всіх громадян медичного обслуговування в умовах подолання наслідків військової агресії, а також проведення інформаційно-просвітницької роботи серед населення щодо популяризації вакцинації, здорового способу життя, профілактики хронічних (цукровий діабет, гіпертонічна хвороба тощо) та інфекційних захворювань (зокрема ВІЛ, туберкульоз, вірусні гепатити) Управлінням охорони здоров'я Чернігівської обласної державної адміністрації спільно з ДУ «Чернігівський обласний центр контролю та профілактики хвороб МОЗ України» створено мобільні медичні бригади для виїздів у населені пункти області.

Протягом 2025 року здійснено 35 виїздів фахівців у віддалені населені пункти Чернігівщини, під час яких 6 414 осіб, у тому числі 57 дітей, пройшли огляд та отримали консультації. Крім того, мобільними медичними бригадами за участю лікарів з інших областей (Полтавської, Черкаської, Київської) та фахівців Національного інституту раку проведено 3 спільні виїзди, під час яких оглянуто 462 особи.

Пріоритетами галузі залишаються забезпечення доступної та якісної медичної допомоги, розвиток спроможної мережі закладів, зміцнення кадрового потенціалу, готовність системи охорони здоров'я до роботи в умовах війни, оновлення матеріально-технічної бази, підтримка ментального здоров'я населення та сприяння вакцинації.

XI. МОЛОДЬ І СПОРТ

З метою реалізації державної молодіжної політики в області забезпечено виконання обласної Програми «Молодь Чернігівщини» на 2021–2025 роки. У 2025 році з обласного бюджету на реалізацію молодіжних програм, заходів та утримання КУ «Чернігівський обласний молодіжний центр» використано 4,2 млн гривень.

Пріоритетом молодіжної політики є активна взаємодія з громадськими організаціями та молоддю, підтримка ініціатив і спільна реалізація проєктів. У 2025 році обласним молодіжним центром проведено 332 заходи, учасниками яких стали понад 6 тис. осіб. Реалізовувалися освітні, культурні та дозвілєві формати, зокрема мовні, читацькі, дебатні та кіноклуби, історичні лекції, кіберзмагання, фотопрогулянки, літературно-музичні вечори тощо.

При молодіжному центрі функціонує аудіовізуальна студія «Контента» – безкоштовний мультифункціональний простір для молоді, створений за підтримки ЮНІСЕФ. Студія використовується для звукозапису, створення відеоконтенту, подкастів, проведення майстер-класів та екскурсій.

У 2025 році проведено дві мережеві зустрічі молодіжних працівників області, спрямовані на розвиток партнерства, обмін досвідом, напрацювання пропозицій до державних програм та посилення спроможності молодіжної роботи в громадах.

В області діють 5 молодіжних центрів комунальної власності та 51 молодіжний простір. Функціонують 23 молодіжні ради. У квітні 2025 року сформовано новий склад Молодіжної ради при Чернігівській обласній державній адміністрації у кількості 25 осіб.

У сфері фізичної культури і спорту спортсмени області у 2025 році вибороли 678 медалей, з них 206 на міжнародних та 472 на всеукраїнських змаганнях. Підготовлено 6 заслужених майстрів спорту України, 7 майстрів спорту міжнародного класу, 44 майстри спорту України. До складу національних збірних команд входив 311 представник області, у тому числі 32 особи з інвалідністю.

Представник Чернігівщини Олексій Коломієць виборов 4 медалі на XXV літніх Дефлімпійських іграх у Токіо.

Продовжено підтримку провідних і перспективних спортсменів шляхом виплати стипендій та винагород.

Спортсменам – кандидатам на участь у XXV Дефлімпійських іграх 2025 року та XXV зимових Олімпійських іграх 2026 року виплачувалися щомісячні стипендії у розмірі від 5 до 10 тис. грн на загальну суму 335 тис. гривень.

За здобуті призові місця на офіційних міжнародних змаганнях з олімпійських видів спорту виплачено грошові винагороди спортсменам і тренерам на суму 350,3 тис. гривень.

Провідним і перспективним спортсменам області, які мають високі спортивні досягнення, виплачено щомісячні стипендії на загальну суму 665,8 тис. гривень.

У межах проекту «Активні парки – локації здорової України» проведено 698 заходів за участі 8 225 осіб, у тому числі ветеранів війни та осіб з інвалідністю.

Реалізовувався проєкт «Пліч-о-пліч всеукраїнські шкільні ліги», в якому у 2024–2025 навчальному році взяли участь понад 17 тис. учнів, а у сезоні 2025–2026 років зареєстровано понад 8,6 тис. учасників.

Протягом року в області проведено понад 200 спортивних і фізкультурно-масових заходів для ветеранів війни та членів їхніх сімей.

ХІІ. КУЛЬТУРА ТА НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ

У 2025 році культурна сфера Чернігівщини зосереджувалася на збереженні історичної пам'яті, утвердженні національної ідентичності та популяризації культурного надбання регіону в Україні й за кордоном. Попри умови воєнного стану здійснювалися заходи з охорони музейних колекцій, збереження матеріальної та нематеріальної культурної спадщини, розвитку міжкультурного та міжконфесійного діалогу, а також деколонізації публічного простору.

Знаковими подіями стали міжнародні презентації музейних колекцій області: експонування шаблі Івана Мазепи у Королівських зброярнях у Лондоні та мистецького твору «Дівчинка-українка» з фондів Чернігівського обласного художнього музею у Національному художньому музеї Румунії.

5 пам'ятних місць області увійшли до єдиного (всеукраїнського) маршруту пам'яті: с. Ягідне, с. Лукашівка, с. Новоселівка, вулиця Чорновола в Чернігові, Чернігівський історичний музей ім. В.В. Тарновського.

З метою збереження музейних цінностей здійснено евакуацію предметів державної частини Музейного фонду України з 7 музеїв області до безпечних місць.

В області зареєстровано 956 релігійних громад. У 2025 році внесено 11 змін до статутів громад у зв'язку зі зміною канонічного підпорядкування з УПЦ (мп) до ПЦУ. Для координації міжцерковного діалогу створено обласну Раду Церков.

У музеях області проведено 302 заходи національно-патріотичного спрямування, у тому числі 52 виставки.

Продовжувалася робота зі збереження нематеріальної культурної спадщини. Обласний перелік поповнено п'ятьма елементами традиційної кухні та весільним обрядом «Шишки» на Бобровиччині. Загалом обласний перелік елементів нематеріальної культурної спадщини налічує 31 елемент, два з яких включено до Національного переліку елементів нематеріальної культурної спадщини України – «Художнє дереворізьблення Чернігівщини» та «Олешнянське гончарство».

Театрально-видовищні заклади області у 2025 році провели 961 виставу та концертну програму, які відвідали понад 123 тис. глядачів. Театри області представили низку прем'єрних постановок, зокрема у Чернігові та Ніжині.

Постійно здійснювалася робота з охорони об'єктів культурної спадщини: проведено обстеження та подано документи для внесення до Державного реєстру нерухомих пам'яток України 67 об'єктів археологічної спадщини. На виконання законодавства про деколонізацію з державного обліку знято 144 об'єкти культурної спадщини області, демонтаж символів російської імперської політики триває.

У 2025 році в закладах освіти та культури Чернігівської області, а також у КУ «Чернігівський обласний молодіжний центр» обласної ради системно реалізовувалися заходи, спрямовані на формування та утвердження української національної й громадянської ідентичності.

Чернігівським обласним молодіжним центром проведено 70 національно-патріотичних заходів за участю понад 1 тис. осіб, серед яких: музично-літературні вечори, кіноклуби, історичні гутірки, лекції, інтелектуальні ігри та квізи до державних свят, тематичні майстер-класи, флешмоби, заходи з відродження традицій, волонтерські та ветеранські ініціативи, освітні програми для підлітків.

У закладах освіти області проведено понад 13 тис. виховних заходів національно-патріотичного спрямування з охопленням понад 110 тис. здобувачів освіти.

Закладами культури області організовано близько 250 заходів з охопленням понад 10 тис. осіб, у тому числі в онлайн-форматі.

Активно розвивається Всеукраїнська дитячо-юнацька військово-патріотична гра «Сокіл» («Джура»). У II (обласному) етапі взяли участь 51 рій (423 учасники). Представники Чернігівщини долучилися до III (Всеукраїнського) етапу гри.

Продовжила роботу Координаційна рада з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності при Чернігівській обласній державній адміністрації (у 2025 році проведено 7 засідань, розглянуто 24 питання). Координаційні ради також створено при 5 районних державних адміністраціях та 27 органах місцевого самоврядування.

Здійснювалися інформаційні кампанії до державних свят і пам'ятних дат.

У 2025 році розроблено та затверджено Обласну цільову соціальну програму з утвердження української національної та громадянської ідентичності на 2026–2030 роки.

ХІІІ. ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ, ЗВ'ЯЗОК ТА РОЗВИТОК СИСТЕМИ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ

У звітному періоді в області забезпечено системний підхід до розвитку цифрової трансформації, що поєднує впровадження цифрових інструментів управління з модернізацією мережі ЦНАПів та розширенням доступності публічних сервісів для населення.

Фіксований доступ до Інтернету наявний в 1 014 населених пунктах області, з них з використанням волоконно-оптичного кабелю (FTTx, xPON) – 750, з використанням інших технологій – 264.

Послуги мобільного зв'язку надають 3 оператори:

ПрАТ «КІЇВСТАР» (... базових станцій, ... у прикордонній зоні);

ПрАТ «ВФ Україна» (... базових станцій, ... в прикордонній зоні);

ТОВ «Lifecell» (... базових станцій, ... в прикордонній зоні).

Індекс цифрової трансформації регіонів України є інструментом оцінки ефективності реалізації державної політики у сфері цифрового розвитку. За підсумками 2025 року область продемонструвала позитивну динаміку та посіла 10-те місце в загальнонаціональному рейтингу.

Відбувався розвиток цифрових компетентностей населення. Реалізувалися програми підвищення цифрової грамотності та розширення доступу до освітніх цифрових платформ. Показник цифрових навичок зріс з 45,38 до 70,01.

У напрямі розвитку цифрової інфраструктури область також демонструє стабільне зростання показників – з 48,74 до 58,9.

Рівень цифровізації публічних послуг станом на 01.01.2026 становив 61,37, що є одним із чинників покращення загального показника Індексу та позицій області у всеукраїнському рейтингу.

Попри складну безпекову ситуацію, відсутність субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на розвиток мережі ЦНАПів та обмеженість фінансових ресурсів громад в області продовжувалася робота, спрямована на розбудову й модернізацію мережі ЦНАПів, а також на підвищення якості та доступності адміністративних послуг.

В області функціонують 195 точок доступу до адміністративних послуг (на 20 більше, ніж у 2024 році, +11,4 %), зокрема 57 ЦНАПів, 120 віддалених робочих місць, один мобільний ЦНАП, один територіальний підрозділ ЦНАПу та 16 старостатів. За 2025 рік надано понад 763 тис. послуг.

У 2025 році продовжилася цифровізація процесів надання адміністративних послуг. До інформаційно-комунікаційної системи «Вулик» підключено 49 ЦНАПів.

У межах міжнародної співпраці громади області продовжують взаємодію з Програмою «Електронне урядування задля підзвітності влади та участі громади» (EGAP), яку реалізує Фонд Східна Європа, Програмою розвитку ООН (UNDP), Програмою Polaris «Підтримка багаторівневого урядування в Україні» та іншими міжнародними ініціативами.

Системну підтримку в межах Програми EGAP отримують 9 територіальних громад області (Бобровицька, Іванівська, Менська, Сновська, Прилуцька, Ніжинська, Сосницька, Корюківська та Михайло-Коцюбинська). У ЦНАПах здійснюється модернізація матеріально-технічної бази: центри оснащуються сучасним обладнанням, системами електронної черги, паспортними станціями та кол-центрами, забезпечується їх енергонезалежність і створюються публічні точки доступу до мережі Інтернет. У низці громад проведено аудити безбар'єрності та реалізовано заходи з популяризації місць самообслуговування.

Окремим прикладом практичної підтримки громад є співпраця з Програмою Polaris, що фінансується Урядом Швеції через Шведське агентство міжнародної співпраці та розвитку (Sida) та реалізується компанією SALAR International. У 2025 році Коропський ЦНАП отримав спеціалізований автомобіль для виїзного обслуговування мешканців громади, оснащений усім необхідним обладнанням, а також комп'ютерну техніку.

XIV. АГРАРНИЙ КОМПЛЕКС

Сільське господарство Чернігівщини – одна з ключових галузей економіки регіону – майже повністю відновило діяльність. У 2025 році всіма категоріями господарств вироблено валової продукції сільського господарства в постійних цінах 2021 року на суму 63,8 млрд грн, що становить 104,1 % до показника 2024 року та 98,9% до рівня 2021 року.

Підприємствами вироблено продукції на 56,7 млрд грн (105,5 % до 2024 року та 102,8 % до 2021 року).

Обсяг продукції рослинництва становив 57,9 млрд грн (104,7 %), тваринництва – 5,9 млрд грн (97,9 %).

У структурі виробництва галузь рослинництва займає 91 %, тваринницька галузь – 9 %.

За попередніми даними, у 2025 році по всіх категоріях господарств намолочено 5,7 млн тонн зернових та зернобобових культур (на 16 % більше 2024 року). Рівень урожайності – 74,2 ц/га.

Під урожай 2026 року посіяно 213,9 тис. га озимих зернових культур, що на 1,4 тис. га, або 0,7% більше, ніж під урожай 2025 року, з них 201,8 тис. га пшениці, 9,1 тис. га жита та 3 тис. га ячменю. Крім того, посіяно 73,8 тис. га озимого ріпаку.

Станом на 01.01.2026 чисельність поголів'я ВРХ в усіх категоріях господарств області в порівнянні з аналогічною датою минулого року збільшилася на 3,7 % і становила 122,3 тис. голів, з них корів 63 тис. голів, сільськогосподарськими підприємствами утримувалось 93,3 тис. голів ВРХ, з них корів 38 тис. голів.

Загалом в області у 2025 році вироблено 412,5 тис. тонн молока, що на 2 % більше аналогічного періоду 2024 року, з них сільськогосподарськими підприємствами – 287 тис. тонн, господарствами населення – 125,5 тис. тонн.

Середній надій від однієї корови у 2025 році збільшився на 832 кг (+10,2 %) і становив 9 013 кг.

Протягом 2025 року проводилось будівництво / реконструкція 25 об'єктів агропромислового комплексу області на загальну суму інвестицій 673 млн грн, з них завершено 10 на суму 372,4 млн гривень.

У загальній товарній структурі експорту області сільськогосподарська продукція та харчові продукти склали понад 80 %.

Підприємствами агропромислового комплексу у 2025 році сплачено до державного бюджету 2,7 млрд грн податків, до місцевого – 3 млрд гривень. Питома вага АПК у сумі сплачених податків до державного бюджету становила 16,6 %, до місцевого – 27,5 %.

У ході виконання заходів Комплексної Програми підтримки розвитку агропромислового комплексу Чернігівської області на 2021–2027 роки 6 багатодітних родин отримали нетелей з високим генетичним потенціалом, на закупівлю яких з обласного бюджету використано 273 тис. гривень.

За державними програмами підтримки аграрії області отримали 110,3 млн грн, а також 3,5 млрд грн пільгових кредитів за програмою «Доступні кредити 5-7-9%».

XV. ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНЕ ГОСПОДАРСТВО, ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ, ТРАНСПОРТ

У 2025 році забезпечено стабільне функціонування підприємств житлово-комунального господарства області та безперебійне забезпечення споживачів відповідними послугами.

Організовано підготовку об'єктів підприємств паливно-енергетичного комплексу, житлово-комунального господарства та бюджетної сфери до роботи в осінньо-зимовий період 2025/2026 року.

Здійснювалася заходи щодо забезпечення підприємств житлово-комунального господарства області джерелами резервного живлення на випадок планових та аварійних відключень електричної енергії.

У межах реалізації постанови Кабінету Міністрів України щодо надання одноразової грошової допомоги на придбання твердого пального палива населенню, яке проживає на територіях, де ведуться (велися) бойові дії, допомогу у розмірі 19 400 грн отримали 19 788 родин у Новгород-Сіверській, Корюківській, Городнянській, Сновській та Семенівській громадах, а також 4 989 родин, які мешкають в інших громадах області.

Серед організацій, які долучилися до надання допомоги: УВКБ ООН, Міжнародне товариство Червоного Хреста, Чернігівська обласна організація Товариства Червоного Хреста України, UNICEF, ACTED, ADRA, CaritasUA, DRC, Lampra, SSS та інші.

Позитивну динаміку збережено в нарощуванні потужностей альтернативної електроенергетики. Порівняно з 2024 роком потужність таких об'єктів збільшилась на ... МВт за рахунок введення в експлуатацію ... нових сонячних електростанцій населенням області і на кінець 2025 року становила 66,9 МВт.

У житловій сфері ОСББ Чернігівської області продовжувалися роботи із впровадження енергоефективних заходів. У 2025 році завершено проекти з термомодернізації будівель п'яти ОСББ (трьох у м. Чернігові та двох у м. Ніжині) загальною вартістю близько 12,5 млн гривень. Проведено комплекс робіт із теплоізоляції зовнішніх стін, а також заміну або ремонт зовнішніх дверей і облаштування тамбурів на вході. Загалом проекти з термомодернізації завершено у 17 ОСББ області (у будинках утеплено стіни, встановлено індивідуальні теплові пункти, замінено вікна та двері в місцях загального користування, утеплено трубопроводи).

Тимчасовою територіальною комісією з питань узгодження заборгованості з різниці в тарифах у 2025 році узгоджено обсяги заборгованості з різниці в тарифах, що утворилась за період з 01.10.2023 по 30.09.2025, підприємствам

області, які надають послуги з теплопостачання населенню і виробляють теплову енергію з природного газу, – 664,3 млн гривень.

З метою розширення мережі пасажирських перевезень у 2025 році проведено конкурси з визначення автомобільних перевізників, за результатами яких Чернігівською обласною державною адміністрацією укладено 28 договорів на обслуговування 32 маршрутів.

Загалом на території Чернігівської області перевезення пасажирів здійснюється на 221 маршруті загального користування. З 62 перевізниками укладено 238 договорів про організацію пасажирських перевезень.

Упродовж 2025 року також укладено 29 додаткових угод щодо продовження строку дії договорів на період воєнного стану та один рік після його припинення або скасування.

Для здійснення контролю в частині додержання перевізниками законодавства у сфері пасажирських перевезень, у тому числі тих, хто здійснює пасажирські перевезення без дозвільних документів, Департаментом енергоефективності, транспорту, зв'язку та житлово-комунального господарства Чернігівської обласної державної адміністрації спільно з відділом державного нагляду (контролю) у Чернігівській області та Управлінням Патрульної поліції Чернігівської області Департаменту патрульної поліції України в рамках «Місячника безпеки пасажирських перевезень» проводилися рейдові перевірки автоперевізників. Протягом 2025 року проведено 168 рейдових перевірок.

На території області збільшилися кількісні показники доступності автомобільного транспорту загального користування для осіб з інвалідністю. Станом на 01.01.2026 із загальної кількості пасажирського транспорту (480 одиниць) 185 одиниць, або 38,5%, пристосовані для перевезення осіб з інвалідністю.

Порівняно з груднем 2024 року загальна кількість пасажирського транспорту збільшилася на 62 одиниці (15 %), а кількість транспортних засобів, пристосованих для осіб з інвалідністю, – на 25 одиниць (16 %).

На автостанціях області облаштовані пандуси, для виклику працівників встановлені кнопки виклику, позначені відповідними позначками, призначені відповідальні за обслуговування осіб з інвалідністю та передбачені окремі каси для продажу квитків цієї категорії населення.

XVI. ДОРОЖНЯ ІНФРАСТРУКТУРА

Загальна протяжність мережі автомобільних доріг загального користування державного значення в області – 2 963,7 км (міжнародних – 346,5 км, національних – 426,4 км, регіональних – 878,4 км, територіальних – 1 312,4 км).

Мережа автомобільних доріг загального користування місцевого значення – 4 760,2 км (обласні – 3 131,2 км, районні – 1 629 км).

На проведення ремонтів та утримання мережі автомобільних доріг загального користування місцевого значення у 2025 році було передбачено 271,487 млн грн, у тому числі кошти співфінансування територіальних громад – 13,679 млн гривень.

Протягом 2025 року ДП «Агентство місцевих доріг Чернігівської області» освоєно 247,949 млн грн, що становить 91,3 % від запланованого обсягу. Зокрема, спрямовано: на ліквідацію вибоїн покриття – 56,4 млн грн; улаштування вирівнювальних шарів – 171,68 млн грн; роботи із земляного полотна – 4,29 млн грн; заходи з безпеки дорожнього руху – 1,8 млн грн; ремонт та утримання штучних споруд – 3,19 млн грн; зимове утримання – 6,37 млн грн; озеленення – 2,19 млн гривень.

Крім того, виконано роботи з облаштування автомобільної дороги О251509 Прилуки – Сергіївка – Білошапки – Линовиця (улаштування тротуарів, труб, бортового каменю) на суму 2 млн гривень.

Службою відновлення та розвитку інфраструктури у Чернігівській області використано 1,29 млрд грн, зокрема забезпечено будівництво однієї штучної споруди та капітальний ремонт 4 штучних споруд на суму 428 1 млн грн, аварійний ремонт доріг загального користування державного значення на суму 863,64 млн гривень.

XVII. ЕКОЛОГІЯ ТА ПРИРОДНІ РЕСУРСИ

У 2025 році природоохоронна діяльність в області була спрямована на зменшення екологічних загроз, збереження природних комплексів, раціональне використання ресурсів і формування екологічної свідомості населення. Заходи реалізовувалися в межах регіональних програм та екологічних інформаційно-виховних кампаній.

Програму охорони навколишнього природного середовища Чернігівської області на 2021–2027 роки виконано на 82 %: реалізовано 50 заходів на суму 10,28 млн грн, ще 11 заходів не виконано з об'єктивних причин.

З метою запобігання забрудненню довкілля вилучено та утилізовано 21,1 тонни непридатних хімічних засобів захисту рослин у 4 громадах, вивезено 151 м³ відходів, придбано 228 контейнерів для роздільного збору побутових відходів. Проведено роботи з оновлення та реконструкції каналізаційних мереж і очисних споруд у низці громад, а також виготовлено проєктну документацію для нового будівництва очисних споруд.

Здійснено 34 дослідження поверхневих вод річок у межах м. Чернігова та 432 дослідження атмосферного повітря у 4 містах області. Результати засвідчили відсутність перевищень гранично допустимих концентрацій забруднюючих речовин. Проведено дозиметричну паспортизацію 23 населених пунктів, відібрано 230 зразків ґрунту.

Упродовж року розглянуто 55 заяв і видано 54 дозволи на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря. Видано 29 висновків з оцінки впливу на довкілля, проведено консультації в межах стратегічної екологічної оцінки документів розвитку громад і містобудівної документації.

Природно-заповідний фонд області налічує 685 об'єктів площею понад 263 тис. га. У 2025 році створено 3 нові об'єкти ПЗФ, а його площу збільшено на 99,72 га. Проведено лісопатологічне обстеження РЛП «Ялівщина» та встановлено інформаційні щити для охорони заповідних територій.

Розглянуто 46 проєктів землеустрою щодо організації та встановлення меж територій і об'єктів ПЗФ, з яких 41 погоджено, 5 направлено на доопрацювання. У межах Програми розроблено 28 проєктів для 16 громад області (обласний фонд охорони навколишнього природного середовища – 1,34 млн грн, місцеві бюджети громад – 763,1 тис. грн), ще 5 громад забезпечили розроблення проєктів для своїх заповідних територій за кошти місцевих бюджетів.

Значна увага приділялася екологічній освіті населення. Проведено обласний екологічний конкурс «Одна планета – одне майбутнє», організовано флешмоби, конкурси, брифінги, екологічні акції та масштабну толоку до Всесвітнього дня прибирання. У заходах взяли участь понад 27 тис. мешканців області, які спільно прибрали майже 1,5 тис. локацій, зібрано близько 87 тонн відходів.

XVIII. РУЙНУВАННЯ ТА ВІДНОВЛЕННЯ

Об'єкти житлового фонду

Через військову агресію російської федерації проти України станом на 01.01.2025 на території області було пошкоджено / зруйновано 13 661 об'єкт житлового фонду (12 373 приватні та 1 288 багатоквартирних будинків), з них більше 1 745 зруйновано повністю. Через постійні обстріли прикордонних громад кількість пошкодженого житла зростає.

Обласна державна адміністрація у звітному періоді доклала максимальних зусиль до відновлення пошкоджених / зруйнованих помешкань, продовжилася робота із залучення міжнародних партнерів, громадських благодійних організацій, фондів для надання допомоги у відновленні житлового фонду.

Станом на 01.01.2026 відновлено 6 792 житлові будинки (5 634 приватні та 1 158 багатоквартирних), понад 4 200 – у процесі відновлення.

У межах державної програми «Відновлення» в області створено 47 комісій з розгляду заяв на отримання компенсації за житло, пошкоджене чи знищене внаслідок збройної агресії російської федерації проти України.

Станом на 01.01.2026 від громадян на отримання компенсації для проведення відновлювальних робіт за програмою «Відновлення» було подано 6 599 заяв та нараховано компенсацію за 4 838 заявами. Загалом за пошкоджене майно нараховано 408 млн гривень.

Загальна кількість заяв за зруйноване житло – 1 802 (житлові сертифікати), з них сформовано сертифікатів – 1235 (на суму 1,79 млрд грн). Загальна кількість заяв за зруйноване житло – 306 (грошова компенсація), з них сформовано грошову компенсацію – 201 (на загальну суму 405 млн грн).

Об'єкти соціальної інфраструктури

Значних руйнувань зазнали об'єкти соціальної інфраструктури – 181 заклад освіти, 83 об'єкти закладів охорони здоров'я, 6 закладів соціального захисту, 127 закладів у сфері культури та 15 – спорту.

Основні джерела відновлення – кошти державного та місцевих бюджетів, допомога міжнародних та вітчизняних організацій, партнерів з розвитку (донорів).

Станом на 01.01.2026 відновлено 180 об'єктів соціальної інфраструктури: 90 закладів освіти (49 шкіл, 36 дитячих садочків, один позашкільний навчальний заклад, один заклад вищої, один заклад передвищої та два заклади професійно-технічної освіти), 45 об'єктів закладів охорони здоров'я, 6 – соціального захисту, 37 – культури та 2 – спорту.

Частково відновлено 38 об'єктів соціальної інфраструктури: 13 закладів освіти, 8 об'єктів закладів охорони здоров'я, 12 закладів культури та 5 – спорту.

Процес відновлення триває на 32 об'єктах соціальної інфраструктури (19 закладів освіти, 9 закладів культури, 4 об'єктах закладів охорони здоров'я).

Не відновленими залишаються заклади соціальної інфраструктури, які мають значні руйнування і потребують значних капіталовкладень.

Об'єкти бізнесу

Забезпечено щомісячний збір та узагальнення інформації, наданої робочими групами по фіксації втраченого, знищеного та/або пошкодженого майна, утворених сільськими, селищними, міськими радами, щодо фіксації завданої шкоди та збитків підприємствам, установам та організаціям усіх форм власності, які постраждали внаслідок збройної агресії російської федерації проти України.

Станом на 01.01.2026 подано інформацію щодо 581 суб'єкта, що зазнав пошкоджень на території 33 територіальних громад області. Серед них: 326 – підприємства, установи та організації недержавної форми власності, 255 – ФОПи.

За видами економічної діяльності із загальної кількості постраждалих найбільша кількість пошкоджень у: торгівлі (243, або 41,8 %); сільському, лісовому, рибному господарстві (91, або 15,7 %); промисловості (77, або 13,3 %); сфері операцій з нерухомістю (62, або 10,7 %).

Загальна вартість пошкодженого майна, за даними бухгалтерського обліку за залишковою вартістю підприємств, установ та організацій усіх форм власності, становить близько 6,9 млрд грн, у тому числі фізичних осіб-підприємців – 449,5 млн грн, підприємств, установ та організацій: приватної форми власності – 5,8 млрд гривень, державної форми власності – 20,2 млн грн, комунальної форми власності – 515,4 млн гривень.

За даними оновленої спільної Швидкої оцінки завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA4), проведеної спільно Групою Світового банку, Урядом України, Європейською комісією та ООН за підтримки інших партнерів, по Чернігівській області у всіх сферах розмір шкоди становить 5,1 млрд дол. США, збитки – 7,9 млрд дол. США, потреби на відновлення – 13,7 млрд дол. США. Всього – 26,7 млрд дол. США.

У тому числі за секторами: соціальний – 7,8 млрд дол. США, виробничий – 6,9 млрд дол. США, інфраструктура – 11,0 млрд дол. США, наскрізні сектори – 1,0 млрд дол. США.

Крім того, орієнтовну вартість діяльності з вивільнення земель оцінено в 1,4 млрд дол. США.

Об'єкти сфери житлово-комунального господарства

Станом на 01.01.2026 різного ступеня пошкоджень зазнали 1 902 об'єкти, зокрема 6 водопостачання, 11 водовідведення, 106 теплопостачання, 326 газопостачання, 1 453 електропостачання.

На кінець 2025 року було відновлено 1 749 об'єктів.

З метою надання послуг з тепло-, водопостачання та водовідведення всім категоріям споживачів належної якості та у достатніх обсягах обласною державною адміністрацією, органами місцевого самоврядування та підприємствами – надавачами відповідних послуг активно проводилася робота із залучення міжнародної донорської допомоги.

Так, у рамках підписаного договору гуманітарної допомоги між КП «Чернігівводоканал» та Water for Ukraine E.V. придбано сонячні панелі, інвертори та монтажні елементи. Завдяки компанії Tetra Tech ES Inc отримано сухі трансформатори. UNICEF надано 3 дизельні генератори. Відповідно до рішення виконавчого комітету Чернігівської міської ради підприємству передано автомобіль Mercedes-Bens. Від Німецького товариства міжнародного співробітництва GIZ отримано обладнання. Публічно-правовою компанією соціальної спрямованості «ENABEL» передано обладнання.

АТ «ОТКЕ» завдяки ЮНІСЕФ отримано компенсацію за реалізацію заходів з підключення 4 когенераційних установок. Німецьким товариством міжнародного співробітництва (GIZ) передано комплекти обладнання акумуляторних систем. Міжнародний комітет Червоного Хреста надав допомогу, забезпечивши проведення робіт із заміни тепломережі від центрального теплового пункту до обласної лікарні, а також передав труби, комплектуючі та обладнання хімводоочищення для котельні.

КП «Прилуkiteпловодопостачання» у межах меморандуму про взаєморозуміння з USAID було забезпечено обладнанням, а ЮНІСЕФ додатково надано матеріали та лабораторне оснащення.

ТОВ «НіжинТеплоМережі» у межах проєкту енергетичної безпеки USAID отримало насосне обладнання та шафи керування з частотними перетворювачами.

Державні кошти на відновлення

У 2025 році на реалізацію 82 проєктів з відновлення та розвитку з державного бюджету області було передбачено 1,6 млрд грн:

освітні субвенції (облаштування укриттів, модернізація їдалень (харчоблоків), придбання шкільних автобусів, протипожежний захист, створення центрів професійної освіти) – 877 млн грн на реалізацію 44 проєктів;

субвенція на реалізацію проєкту охорони здоров'я (капітальний ремонт будівлі поліклініки КНП «Чернігівська центральна районна лікарня») – 287,3 млн грн;

кошти фонду ліквідації наслідків збройної агресії – 181,3 млн грн на реалізацію 4 проєктів;

субвенції за Програмою з відновлення України, Програмою з відновлення України III та Надзвичайною кредитною програмою на відновлення України (кошти ЄІВ) – 187,1 млн грн на реалізацію 17 проєктів;

залишки субвенції, передбаченої постановою Кабінету Міністрів України від 16.06.2023 № 608, – 81,2 млн грн на реалізацію 15 проєктів;

кошти UNITED 24 – 43,8 млн грн на реалізацію одного проєкту.

Міжнародне співробітництво та міжнародна технічна допомога

З метою прискорення процесу відновлення та розвитку Чернігівщина активно залучає підтримку міжнародної спільноти. Ключовим координаційним майданчиком у цьому процесі виступає Регіональний офіс міжнародного співробітництва. У рамках роботи Офісу проводиться систематизація даних, супроводження проєктів, формування переліку потреб області та територіальних громад задля максимального охоплення допомогою тих, хто її потребує.

В області здійснюється співпраця із понад 750 організаціями-донорами, партнерами з розвитку та благодійними організаціями. З них 55 – установи та партнерські організації ООН, більш ніж 700 – міжнародні та національні фонди, програми, громадські та благодійні організації.

З початку повномасштабного вторгнення укладено понад 600 документів про співпрацю – меморандуми, угоди тощо, завдяки яким допомогу отримують понад 800 реципієнтів. Безпосередньо обласною військовою адміністрацією напрацьовано 72 документи про співпрацю.

Збільшилась кількість проєктів, у тому числі міжнародної технічної допомоги. Якщо на початку 2025 року Чернігівська обласна військова адміністрація була бенефіціаром 8 проєктів, то до кінця 2025 року їх кількість зросла до 14.

Також до підтримки економічного розвитку та стимулювання ділової активності долучаються вітчизняні та міжнародні партнери. У 2025 році понад 190 осіб отримали гранти на відкриття власної справи або самозайнятність, екстрені бізнес-гранти від таких організацій як Mercy Corps (134 особи), People in Peril (14 осіб), швейцарської міжнародної організації «Helvetas Swiss Intercooperation» (11 осіб), ACTED (14 осіб), DRC (13 осіб) та Help-hilfe zur selbsthilfe (8 осіб). Крім того, понад 1 400 жителів області скористалися сільськогосподарськими грантами та ваучерними програмами (зокрема, від ZOA – 535 осіб, DRC – 421 особа, Mercy Corps – 62 особи, ACTED – 6 осіб, Angels of Salvation – 385 осіб).

Процес відновлення області набув статусу міжурядової співпраці. На рівні національних урядів патронат над регіоном здійснюють Франція та Латвія, вагому підтримку також надають Бельгія та Німеччина. Різні проєкти впроваджували партнери з низки інших країн, зокрема Швейцарії, Великої Британії, США, Данії, Канади, Швеції, Норвегії, Словаччини, Литви, Нідерландів, Австрії, Японії, Італії тощо.

За підтримки Уряду Латвії у 2025 році завершено ремонтні роботи на 6 об'єктах соціальної сфери та розпочато впровадження наступного етапу

реалізації проєктів з відновлення. Громади (зокрема Іванівська та Семенівська) отримують матеріально-технічну підтримку від Міністерства економіки Латвії.

Низку проєктів, спрямованих на відновлення пошкоджених об'єктів, підтримку соціального захисту та професійного навчання, інноваційний розвиток, підтримку громад реалізувала Французька агенція міжнародного технічного співробітництва Expertise France.

Бельгійським агентством з розвитку «ENABEL» впроваджувались проєкти з відновлення закладів освіти і охорони здоров'я, підтримки якісних медичних та соціальних послуг, забезпечення енергетичної безпеки, проведено заходи щодо перенавчання населення відповідно до потреб ринку праці.

Для прискорення процесу відновлення широко використовується міжнародне територіальне співробітництво.

Наразі Чернігівщина має 8 угод на регіональному рівні, 2 – на районному і 72 – на рівні громад (16 укладено протягом 2025 року).

У рамках співпраці з землею Мекленбург-Передня Померанія (Німеччина) завершено проєкт з облаштування укриттів у 5 начальних закладах області, на реалізацію якого німецька сторона виділила 250 тис. євро. Крім того, для дітей з прикордонних громад було організовано літнє дозвілля в землі Мекленбург-Передня Померанія, а також проведено різні заходи в економічній, культурній та освітній сферах.

Продовжилася співпраця з Регіоном Іль-де-Франс (Франція), в рамках якої розпочато реалізацію проєкту «Калина – разом для навчання з управління європейськими проєктами».

Інтенсивність дипломатичних та ділових контактів залишається високою: за 2025 рік проведено понад 150 офіційних зустрічей з керівниками та представниками органів влади іноземних країн, регіонів-партнерів іноземних країн, міжнародних організацій та фондів, що створює міцне підґрунтя для подальшого розвитку Чернігівщини.
